

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
I stolp, peti-vrsta
maloglasni po 1 50
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo nevrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredniška
telefon šte. 50, upravniška šte. 325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Položaj.

Belgrad, 15. aprila 1926.

Imamo novo vlado Nikole Uzunoviča. Vendar s tem političen položaj ni postal jasnejši, temveč še bolj zamotan. Radikalna stranka ima pred seboj še dva kritična dneva: dan seje glavnega odbora in dan interpelacije o Rade Pašičevih kupcijah. Danes ne more nihče trditi, kako bosta ta dva dneva spremenila razmere v radikalni stranki.

Nikola Pašić se zanaša, da ima vajeti vsega stranknega kolesja. Ker je poslanski klub radikalne stranke zadnji čas preveč razrvan in nediscipliniran se ga Pašić izogiblje in se je zatekel v glavni odbor, v katerem imajo večino delegati, ki nimajo prilike gledati belgrajskega političnega življenja iz neposredne bližine in do katerih so Radetove afere prispelle le po časopisnih vesteh in šele potem, ko so jih »zvesti prijatelji« starega predsednika mogli primerno parirati.

Pašić se zaveda, da gre v odločilno bitko. Zato jo tako skrbno pripravlja. Njegovi prijatelji dan za dnem izjavljajo, kako bodo obračunali z vsemi Pašičevimi nasprotniki in jih vse po vrsti izključili iz stranke.

Pašiču bi se vse to brez dvoma posrečilo, če ne bi visel nad njim Damoklejev meč interpelacije o »poslih« njegovega sina. Za ta drugi dan pa potrebuje Pašić veliko prijateljev. Sama večina mu ne zadostuje. Zlasti mu ta dan lahko škodujejo tisti ljudje, ki poznajo vse njegovo delo do zadnjih tajnosti. Eden teh govornikov mu lahko zada več in hujših udarcev kot bi bila navadna nezaupnica v parlamentu. To pa narekuje Pašiču, da je previden in obziren, to mu jemlje silo udarcev, s katerimi bi lahko potolkel svoje nasprotnike.

Zato so vse napovedi o prihodnjih Pašičevih nastopih brez vrednosti. Položaj v radikalnem klubu in stranki je slejkoprej nejasen in vsak dan huje zamotan.

Tudi Radičeva stranka se vsled tega, ker sta ostala dr. Nikić in dr. Šuperina v vladi, nahaja v krizi, ki se bo natančno pokazala šele s sestankom parlamenta. Akutna kriza, ki je nastala z zahtevu, da se Stjepan Radić umakne iz vlade, se je danes bliskovito zaključila, in sicer po splošnem prepričanju radičev, da bi Nikola Pašić ne dobil možnosti in priložnosti za sodelovanje pri reševanju krize. Kljub začasni rešitvi se vlada nahaja v latentni krizi. Gotovo je samo dejstvo, da se Pašiču onemogočuje, da bi se vrnil v vlado.

Radić je doživel poraz. Njegova neiskrenost in nedoslednost ga je strahovito udarila. Odkar je pogazil vsa načela na katera je zaprisegel hrvatsko ljudstvo, se mu je godilo kot obtožencu, ki hoče kriti svoje dejanje s potvorbami, pa se zapleta v vsakem stavku in pri vsakem koraku v nova protislovja. Kakor se je njegova belgrajska politika sramotno začela, tako in še bolj žalostno jo je zaključil.

S. Radić in tisti njegovi poslanci, ki mu bodo ostali zvesti, so nehote prišli v opozicijo. S kakimi šlagerji bodo v opoziciji nastopili, je še danes nejasno. Kakor je Radić še danes začel nastopati proti korupciji, tako ga morajo dosedanje opozicionalne stranke opozoriti na to, da skozi devet mesecev, ko je bila njegova stranka na vladi, ni znal grmeti proti korupciji. Njegovi poslanci so glasovali za Lukiniča v aferi Thurn-Taxis, za tiskovni zakon, s katerim se onemogočuje v tisku pisati o korupcijskih aferah in do sedaj so bili mirni v isti vladi z ljudmi, katere danes obtožujejo korupcije. Ni še dolgo tega, ko je bil Radić gost Rade Pašiča v njegovem stanovanju.

Ker je vlada nesigurna, bo gotovo došla kako stranka iz opozicije na svojo stran. Toda ravno nejasnost, ki jo krijeta dneva 25. april in 5. maj ter razdor v Radičevi stranki bo vsako opozicionalno stranko ovirala, da bi se odločila. Voditelji opozicionalnih strank se danes trudijo, da bi se mogli zediniti na enotno in skupno nastopanje v sedanjih kritičnih dnevih. Jutri se bodo zbrali voditelji opozicije na tozadnja posvetovanja v Jugosl. klubu.

STJEPAN RADIĆ GRE NA AGITACIJO V DALMACIJO.

Zagreb, 15. aprila. (Izv.) Iz Dalmacije poročajo, da pričakujejo v kratkem prihoda Stjepana Radića, ki bo imel pred občinjskimi volitvami več shodov. To bo njegovo prvo agitacijsko potovanje v opoziciji.

Nova vlada Nikole Uzunoviča.

Radičev klub se je razcepil.

STJEPAN IN PAVLE RADIĆ TER DR. KRAJAC IZPADLI IZ VLADE — OSTAVKA PREJŠNJE IN SESTAVA NOVE VLADE — VLADA NEPOPOLNA — UZUNOVIČEVA IZJAVA.

Belgrad, 15. aprila. (Izv.) Ze snoči je slo samo še za formo, da se vrže Stjepan Radić iz vlade. Ker bi brez radičevcev sedanja vlada ne mogla obstajati, so tekom pretekle noči radikali uporabili vsa preizkušena sredstva, da bi vsaj nekatere radičevce pripravili do nesoglasja s Stjepanom Radićem.

Njihov trud se je obnesel. Glavni tozadnevni sestanki so se vršili v znanem varietetu hotela »Palace« in v nekaterih kavarnah v belgrajskem predmestju. Na teh sestankih, na katerih so sodelovali radikali in njihovi prijatelji iz radičevskih vrst, je prišlo do sporazuma, da bosta dr. Nikić in dr. Šuperina podpirala radikale.

O Nikićevi vlogi smo že ponovno pisali. Ob priliki sporazuma smo naglasili, da je dal dr. Nikić radikalom jamstva, da jih bo v vsakem slučaju podpiral. Na ta način se je radikalom posrečilo Radičevu stranko razcepiti in doseči s tem ne samo trenoten uspeh, marveč uspeh, ki bo morda imel usodne posledice za orientacijo hrvatskega naroda.

Rano dopoldne so se pričeli v predsedništvu vlade zbirati radikalni ministri. Predsednik vlade je prišel v svoj kabinet že pred 8. uro. Nato so pa prišli k njemu po vrsti radikalni ministri. Nepreravno so izjavljali, da čakajo pismenega odgovora od Radića in da mora Radić podati ostavko. Na vprašanje časnika: »Kaj pa, če Radić tega ne bo storil?« »Bomo videli! Ako ne bo, bomo našli tudi druga zdravila.«

Stjepan Radić ni dal odgovora. Zato so postajali radikalni ministri okrog 10. ure malo nervozni. Nato so se pričele audience. Drug za drugim so ministri odhajali v dvor. Ponovno so bili v audience: minister za vere Miša Trifunović in minister za izenačenje zakonov Milan Srškić. Okrog 11. ure je prišel minister dvora Janković v predsedništvo vlade in obiskal Uzunoviča. Nervoznost je postajala vedno večja. Senzacija je vzbudilo dejstvo, da so se ministri, ki so drug za drugim okrog pol 11. uri odhajali iz predsedništva vlade, ponovno vračali v svečanih oblekah; v žaketih in lakastih čevljih. Časnikarji so iz tega sklepali, da bodo ministri šli na dvor. Malo pred 12. se je res to zgodilo. Poslednji je odšel Uzunović. Pri odhodu niso hoteli ministri podajati prav nobenih izjav.

Najprej so se raznesle vesti, da se bo vršila seja ministrov pod kraljevim predsedstvom, češ da se razčistijo vsa sporna vprašanja. Ta domneva se je kmalu pojasnila in izkazala kot nepravilna. Okrog pol 1. so pričeli ministri odhajati z dvora. Časnikarjem so izjavljali, da prihajajo od prisega in da je kralj podpisal ukaz o odstopu Uzunoviča in ukaz o novi Uzunovičevi vladi.

Nova Uzunovičeva vlada je sestavljena tako-le:

Nikić in Šuperina proti Radičevi diktaturi.

UPATA, DA BOSTA DOBILA MOČNO GRUPO RADIČEVH POSLANCEV ZA SVOJO POLITIKO.

Belgrad, 15. aprila. (Izv.) Ministra dr. Nikić in Šuperina sta povodom razcepa Radičeve stranke in svojega vstopa v Uzunovičevu vlado dala časnikarjem sledečo izjavo:

»Prva Uzunovičeva vlada se je sestavila največ vsled truda Stjepana Radića. Program njenega dela se je večinoma sestavil po njegovih predlogih. Ta delovni program temelji na sporazumu, ki ga je sklenila Pašić-Radičeva vlada. Program se je razširil tudi na pobijanje korupcije. Stjepan Radić je zbranim radikalnim ministrom izjavil, da bomo s tem delom nadaljevali do rednih novih volitev. Ako bodo radikali na to pristali, bomo šli skupaj v volitve kot srbsko-hrvatska koalicija. Druga Uzunovičeva vlada je nadaljevanje prve v istem temelju in na istem delovnem programu.

HSS nima nobenega razloga, da tej vladi ne bi dala zaupanja, ker se v njej ne nahaja Stjepan Radić. Mi se ne maramo baviti z razlogi, ki so onemogočali nadaljni obstoj Radića v vladi. Jasno je, da so interesi ljudstva močnejši od vretenzij enega človeka. Ko smo stali

predsednik: Nikola Uzunović, finance: dr. Ninko Perić, zunanje zadeve: dr. Momčilo Ninčić, vojna in mornarica: general Dušan Trifunović, železnice: dr. Vasa Jovanović, obnem zastopnik ministra za poljedelstvo, pravosodje: Marko Gjurčić, prosveta: Miša Trifunović, obnem zastopnik ministra za vere, notranje zadeve: Boža Maksimović, javna dela: Milorad Vujičić, izenačenje zakonov: Milan Srškić, pošte in brzojav: dr. Benjamin Šuperina, obnem zastopnik ministra za agrarno reformo, šume in rude: dr. Nikola Nikić, obnem zastopnik ministra za trgovino, socialna politika: Milan Simonović, narodno zdravje: Slavko Miletić.

Iz vlade so izpadli Stjepan Radić, Pavle Radić in Ivan Krajač. Iz dejstva, da so ostala štiri mesta nezasedena, se sklepa, da je ta vlada samo začasna značaja.

Tekoj nato je predsednik vlade Uzunović sprejel časnikarje in jim je v svojem kabinetu dal sledečo izjavo:

»Gospodje, ker je politična sporazuma zelo važna sem jaz kljub temu, da to sicer ni navada, čakal do danes do 9. ure zjutraj na odgovor Stjepana Radića. Ko niti do tedaj, niti do tega trenutka nisem dobil ostavke gospodov, ki so se sodalizerali s Stjepanom Radićem in ker se je med tem pokazalo, da niti vsi gospodje, dosednji člani vlade iz HSS, niti ves klub te stranke ne deli Radičevega mišljenja, da je naša demokracija že na tej stopnji, da se v njej aktivni ministri morajo obnašati, kakor se obnaša g. Stjepan, da mislimo, da je stališče Stjepana Radića, dopuščati časnikarjem prisostvovati ministrskim sejam, napačno, sem se seveda moral odločiti k odločilnemu koraku.

Prezvet prepričanja o koristnosti politike sporazuma za celokupen naš narod, in prvi vrsti za naše brate Hrvate, mi je dolžnost storiti vse, kar morem, da odstranim ovire, ki motijo izvajanja te koristne politike. Radičeva sem prosil kralja, da sprejme ostavko mojega kabineta, da se na ta način ustvari možnost nadaljevati sporazum in da se svoboda uspešno izvaja v interesu celega našega naroda.

Kralj je odobril moje razloge in ostavko sprejel. Tekoj na to mi je poveril mandat za sestavo delovne vlade, ki naj nadaljuje sedanjo politično sporazuma. Ta poskus se ni izvršil. Pohvaliti se mora, da sem naletel na razumevanje tudi pri članih HSS. Ker Radić trdi, da hoče tudi on to politiko, jo bo lahko podpiral v novem položaju in s tem dokazal svojo iskrenost.

Uzunović je končno prosil časnikarje, da ga podpirajo v novem položaju in popularizirajo novo vlado.

Radić se pritožuje nad nelojalnostjo.

Belgrad, 15. aprila. (Izv.) Nagel preokret in odlet iz vlade je na Stjepana Radića napravil porazen vtis. Šele ob treh popoldne se je Stjepan Radić prepričal, da so vesti resnične. Prvotno ni niti verjel. Šele ob treh, ko je prišel v kabinet ministristva za prosveto novi prosvetni minister in prosil Radića, da mu izroči posle, je Stjepan Radić sprevidel, kam je prišel.

Takoj na to je odšel peš s svojo soprogo, zetom Košutićem in nečakom Pavlom Radićem ter dr. Pernarjem v hotel »Petrograd«, kjer je dal časnikarjem izjavo. V tej izjavi se je bridko pritoževal nad Uzunovičevu nelojalnostjo. Dejal je, da se Uzunović zelo moti, če misli, da je njega prevaril. Prevaril je samega sebe. Polemiziral je z Uzunovičevu izjavo in izjavil, da smatra sedanjo rešitev krize za udar. Posebno je govoril o pobijanju korupcije. Z ostrimi besedami je ožigosal postopanje dr. Šuperine in dr. Nikića, ki sta ga izdala. Po njegovem mnenju ne bosta nikogar dobila, razen če bosta kakšno dobo kupila.

Belgrad, 15. aprila. (Izv.) Stjepan Radić se je hotel v prvi jezi takoj odpeljati v Zagreb. Na prigovarjanje svojih prijateljev je pa še danes ostal v Belgradu in prosil pri kralju za audience. Kakor se izve iz Radičeve okoličice, bo dal Stjepan Radić obširno izjavo, o kateri trdijo njegovi prijatelji, da bo take narave, da bo zrušila sedanjo vlado.

Ostra odstopna izjava Radičevih državnih podtajnikov.

Belgrad, 15. aprila. (Izv.) Trije državni podtajniki Radičeve stranke so poslali Uzunoviću pismeno ostavko, ki se glasi:

»Gospod predsednik! Iz Vaše izjave, ki ste jo dali časnikarjem, vidimo, da ste z načinom, ki ga ne pozna parlamentarna zgodovina, izzvali krizo in obnem predložili rešitev krize, ki je v nasprotju z vsemi zahtevami parlamentarizma. Pri tem računate na podporo HSS kluba, kljub izjavi Stjepana Radića, ki se je o tej stvari sporazumel s predsednikom kluba, ki najbolj pozna razpoloženje v klubu. Vi celo računate na vodstvo HSS, dasiravno celokupna javnost ve, da vodstvo soglašja s predsednikom. Zato kot narodni poslanci in člani HSS kluba izjavljamo, da po Vašem nekvalificiranem postopanju s tremi našimi ministri, posebno še z našim predsednikom, ne moremo niti trenutek ostati na položaju državnega podtajnika, do katerega smo prišli edino z zaupanjem HSS kluba in vodstva HSS.«

Na ta način so se vsi trije drž. podtajniki izrazili solidarnim s Stjepanom Radićem.

Seja Radičevih poslancev.

Belgrad, 15. aprila. (Izv.) Vest o razcepitvi Radičeve stranke je vzbudila splošno pozornost v celokupni politični javnosti. Razcep je posebno vplival na nekatere poslance, ki so še vedno upali, da jim bo mogoče ohraniti edinstvo stranke. Stjepan Radić je za 22. t. m. sklical v Zagrebu sejo svojega kluba, na kateri bo skušal dobiti zaupnico. Smatra se, da se bo to tudi zgodilo. Vendar se misli, da tej seji ne bodo prisostvovali vsi poslanci, ampak samo tisti, ki gredo za Stjepanom Radićem čez drn in strn.

Konferenca opozicionalnih voditeljev.

Belgrad, 15. aprila. (Izv.) Voditelji opozicije so se sestali dopoldne in popoldne v Jugoslovanskem klubu. Ker se je položaj od večera do danes znatno spremenil, so razpravljali o teh spremembah. Voditelji so na stališču, da je treba borbo proti korupciji nesumljivo nadaljevati. Opozicija bo v tej smeri tudi podvezela korake. Posvetovanja se bodo jutri nadaljevala.

Opozicionalni krogi naglašajo posebno, da je bila današnja rešitev krize popolnoma ne-parlamentarna. Niti predsednik skupščine ni bil po ostavki poklican, da bi podal svoje mišljenje. Glede razcepa v Radičevi stranki mislijo nekateri opozicionalni krogi, da je škodljiv za enotno fronto prečanskih krajev in da bo za odločno borbo, ki jo morajo prečanski kraji podvezeti v doglednem času, imela velike posledice.

Splošno se obsojata dr. Nikić in dr. Šuperina, ki sta s svojim izstopom iz stranke na ta način pripomogla radikalom, da bodo še nadalje ostali v vladi, in dala Pašiču možnost, da na sejah glavnega odbora 25. aprila izpelje svoje namere.

OGRSKO - JUGOSLOVANSKA GOSPODARSKA POGAJANJA.

Budimpešta, 15. aprila. (Izv.) Pri gospodarskih pogajanjih med Jugoslavijo in Ogrsko, ki se bodo pričela 20. aprila, bo načeloval ogrski delegaciji Alfred Nikel.

Kako se bo odločil Pucelj?

Belgrad, 15. aprila. Včeraj je s Stjepanom Radićem prispel v Belgrad tudi voditelj slovenskih radičevcev Ivan Pucelj. Izvedelo se je, da je ta njegova pot v zvezi z vestjo, ki jo je spustil Radić v »Domcu«, češ da bo pri prvi rekonstrukciji stopil v vlado tudi kak Slovenec. Radić je tukaj mislil Pucelja. Po današnjih dogodkih je bil Pucelj skrajno pobit. Pucelj se še ni odločil, ali naj gre z Radićem, ali z Nikičem.

KOMENTARJI O POLOŽAJU V ZAGREBU.

Zagreb, 15. aprila. (Izv.) Današnje vesti o spremembi Uzunovičeve vlade, v kateri sta ostala le še Nikić in Šuperina, Stjepan Radić pa je moral oditi v opozicijo so izzvale precejšnjo senzacijo. Čeravno je bilo znano, da je Šuperina v zelo tesnih stikih z radikali in da je pripravljen ob ugodnem trenutku stopiti v vrste radikalov, se vendar ta način sestave novega kabineta mnogo komentira, ker je gotovo, da s tem še ni popolnoma končano cepljenje v vrstah HSS. Med tukajšnjimi radičevci vlada vsled tega precejšnja deprimiranost. Mnogo se govori tudi o tem, kako se bo zadržal v opoziciji Stjepan Radić in kakšna pota bo hodil spriču svoje znane politične vihravosti.

SHODI HPS.

Zagreb, 15. aprila. (Izv.) HPS je imela zadnji čas več lepo uspešnih shodov v Medjimurju. Stranka se vedno bolj utrjuje in je sedaj gotovo najmočnejša stranka v Medjimurju.

Češkoslovaška.

Cerny to pot nima posebne sreče. Socijalistične stranke ga ne marajo. Socijalni demokrati so se mu uprli v vprašanju uradniškega zakona in na zadnji konferenci sklenili, da ne popuste. Socijalno demokratska stranka se je izjavila principijelno proti vsakemu uradniškemu režimu in proti sedanjemu posebej. Narodni socijalisti mislijo, da je sedaj prišla njihova ura in bijejo proti Cernyjevem kabinetu z vso silo. Čujejo se že glasovi o nasledniku v ministrskem predsedstvu. Vlada nadaljuje pogajanja s posameznimi strankami. Šele, če bi se pogajanja razbila in tudi eventualna rekonstrukcija ne bi zadovoljila, bi nastopilo vprašanje novih volitev. V češkem časopisju vlada nemir in bojazen pred novimi dogodki, stranke in drugi politični činitelji pa zavlačujejo rešitev.

Praga, 15. aprila. (Izv.) »Nova Doba« piše proti vestem, da stoji češkoslovaški kabinet neposredno pred demisijo. List zatrjuje, da teko pogajanja med strankami ugodno. Predsednik namerava sklicati skupščino za 27. april.

SPOMENIK PADLIM JUGOSLOVANOM.

Pripravljalni odbor za postavitev spomenika padlim Jugoslovanom je izdal proglas v katerem opozarja, da je v Češkoslovaški v 340 grobovih pokopanih 15.000 Jugoslovanov, ki so umrli na Češkoslovaškem ozemlju med vojno. Odbor predlaga, da se zemeljski ostanki prenese v skupno grobnico v Olomucu in se jim tam postavi dostojen spomenik, ki naj bi bil tudi izraz hvaležnosti za spoštovanje tistih Čehoslovakov, ki so padli v Jugoslaviji. Spomenik bo izdelan že letos.

Na Angleškem grozi štrajk premogarjev.

Položaj v premožni industriji se je poslabšal. Pogajanja med delavci in delodajalci so se razbila. Industriji skušajo razbiti enotnost premogarjev z delnimi dogovori za posamezne okolišje. Zato je izvršilni odbor rudarskih organizacij izdal ukaz k disciplinam in zagotovil svoje člane, da jim bo nudil brezposelne podpore za slučaj stavke. Enotnost vseh rudarskih organizacij je nujno potrebna, da si zagotove dostojen eksistenčni minimum. Izvršilni odbor je izročil tudi ministrskemu predsedniku pismen protest proti takemu postopanju industrijcev v času, ko se pogajanja, ki jih vodi vlada, še niso razbila.

Delavske organizacije so pripravljene na vsako možnost. V Bruslju se vrši seja rudarske strokovne internacionale, ki naj ukrene vse potrebno, da bodo angleški premogari tudi v inozemstvu dobili potrebno zaščito.

Vlada posreduje. Baldwin se pogaja z zastopniki delavstva, ki ga vodi bivši minister Thomas, minister za rudarstvo Lane Fot pa vodi razgovore z zastopniki podjetnikov. Na zadnji konferenci je Baldwin izjavil, da bo vlada podaljšala svojo podporo, samo da se pridobi način in pogoje nove možnosti za ugodno rešitev.

Skrzynski na Dunaju.

Dunaj, 15. aprila. (Izv.) Danes jutraj je prispel iz Prage poljski zunanji minister Skrzynski. Na kolodvoru ga je med drugimi zastopniki oblasti sprejel tudi dr. Ramek.

Dunaj, 15. aprila. (Izv.) Danes opoldne je Skrzynski obiskal kanclerja dr. Rameka in mu izročil poljsko odlikovanje velikega križa »Polonia restituta«. Popoldne pa je sprejel poljskega ministrskega predsednika in zunanjnega ministra predsednik republike Hainisch in ga odlikoval z velikim zlatim častnim znakom s trakom. Zvečer se je vršil pri dr. Rameku pozdravni večer, na katerem sta oba ministrska predsednika poudarjala važnost tesnih medsebojnih stikov.

Avtonomistični pokret v Franciji.

Pariz, 9. aprila.

Zadnjič smo konstatirali, da obstoja v Franciji močan pokret za avtonomistično ureditev države. Komu se v obstoječem boju smehljajo upi zmage, moremo spoznati, ako premotrimo položaj in šanse obeh skupin, centralistov in avtonomistov.

Pristaši centralizma se rekrutirajo v prvi vrsti iz krogov kulturnobojnega svobodomiselnosti, ki ima pred očmi razkristjanjenje Alzacije in Lotringije in nadaljnje razkristjanjenje cele države sploh. In v dosego tega cilja se zdi svobodomiselnstvu najugodnejša pot centralizem. Osrednja vlada, ki jo imajo sedaj v rokah najstrupenejši framasoni, more v centralistično urejeni državi preplaviti Alzacijo in Lotringijo z uradničtvom in javnimi nameščenci, ki bodo najprej ubili zunanji značaj teh dežel, kjer kaže javno in privatno življenje eminentno katoliški značaj. Predvsem omogoča centralizem svobodomiselnstvu, da napolnijo šole z učiteljstvom svoje vrste, ki naj sabotira v šoli pouk krščanskega nauka, ovira verskonravno vzgojo in pripravlja pot laični šoli.

Vrste centralistov objemajo tudi mnoge take, ki niso kulturnobojno razpoloženi in tudi niso načelni nasprotniki avtonomije, pač pa se jim zdi, da jih bojazen sili v centralistično strujo. Ta bojazen izvira od tod, ker ravno nove pokrajine najglasneje zahtevajo avtonomijo. Razni ultrapatritotri so poskušali avtonomistično gibanje proglasiti za separatizem v korist Nemčije, pričakujoč, da bodo za plačilo za veliko skrb za državo prišli lažje na konja in dobili to ali ono mesto, ki so si ga zaželeli. Denuncijacije, ki so izhajale večinoma iz egoističnih namenov, so s svojimi poročili podpirali tudi vsi protežiranci framasonstva, kateri so iz notranje Francije prišli v nove pokrajine in tu zasedli dostikrat mastna mesta in ki smatrajo, da je v njihovem osebnem in v interesu svobodomiselnstva, da obmejejo avtonomistično gibanje z blatom izdajstva. Kaj čuda, da so mnogi v notranji Franciji v očigledno močne narodne zavesti centralisti iz strahu, boječ se da bi avtonomija Alzacije in Lotringije ne bila prva etapa k zopetni odcipitvi teh dežel od Francije.

Tretji moment, ki stavlja avtonomistični ureditvi državi na pot velike težave, je denarno vprašanje. Danes kakor vedno zaznamuje državno gospodarstvo velike zaostanke pri plačevanju raznih davčin v celi državi, izvzemši Alzacijo in Lotringijo. Tu imajo mnoge davčine, ki so v stari Franciji nepoznane, ki jih po vojni na ostalo državo niso razširili, pač pa vse stare francoske davke pobirajo tudi v novih deželah. Tako sta Alzacija in Lotringija za državno blagajno dobri molzni kravi in pretežko je, odreči se težkim milijonom, ki se v Alzacijo in Lotringijo več ne povrnejo. Menda stane državo vsa uprava teh dežel komaj eno petino tistega denarja, kar vplačata na davkih. (Vse kakor pri nas! — Op. ur.)

To so v glavnem komponente centralističnega bloka. Na prvi pogled predstavlja centralistična misel nepremagljivega velikana; opazovanje skozi mikroskop pa nam da popolnoma drugo sliko o njegovi moči. Kulturno-bojno svobodomiselnstvo, ki je jedro centralistične struje, zastopajo danes levičarske stranke. Njihova moč se uničuje v medsebojnem trenju. Krepkega sovražnika, ki svobodomiselnstvu odločno izpodmika tla, imajo framasoni v francoskih za boj razpoloženih katoličanih. Sicer so katoličani danes še oficielno indiferentni glede avtonomije in centralizma, toda zdi se, da ni več daleč dan, ko bodo poleg zahteve po svobodi cerkve enako glasno zahtevali tudi de centralizacijo. Katoliška Alzacija in Lotringija si prizadeva na vso moč, da pritegne katoliško javnost v notranji Franciji k aktivnemu sodelovanju tudi v tej smeri. Poskušajo jih vneti z zelo tehtnimi argumenti. »Lothring'er Volkszeitung« z dne 4. marca jih vabi takole: »Z impozantnim elanom ste se nam pridružili v boju zoper svobodomiselnosti postav. Zakaj bi se ne hoteli z nami družiti tudi v boju za avtonomijo? Zakaj ne bi smele Bretonja, Baskiška dežela, Provansa in druge katoliške pokrajine zapisati na svoje zastave tudi avtonomističnega gesla, da tako otresete raz sebe framasonski jarem? Vendar vam ni potreba, da vam vse uradništvo od prefekta do zadnjega žandarja oktroira veliki mojster pariške lože! Ali ste sedaj prosti? Državljeni druge vrste ste! V avtonomistično urejeni državi pa bi mogli postati enakopravni... Saj vendar stoje mnogi katoliki že zdavnaj v avtonomističnih vrstah. Vodilne osebnosti iz mnogih krajev dežele dajejo izjave, ki jih karakterizirajo za avtonomiste v izmeri federalizma. Zakaj bi vedno le govorili in ne prešli že enkrat tudi k dejanjem!... In če že govorimo samo iz taktičnih razlogov: Sijajna poteza od vaše strani bi bila, ako k vašemu verskemu boju pridružite še boj za avtonomijo. Tako boste odvrnili največjo pozornost od kulturnega boja in vrhu tega vrgli med politične stranke jabolko prepira.«

Taki pozivi niso redki in tudi ne govorjeni gluhim ušesom. Ni več daleč čas, ko bo boj za avtonomijo završal po celi Franciji. Medtem pa se svobodomiselnosti centralistične moči slabijo v medsebojnem strankarskem tekmovanju in njih pozicije rušijo krepki udarci francoskih katoličanov. Vrste zavzetih centralistov pa se redčijo tudi po tem, ker strah pred izdajstvom

in separatizmom avtonomističnih teženj v novih deželah vedno bolj izginja. Nasprotno začenja notranja Francija kazati precej razumevanja za zahteve Alzacije in Lotringije. Casopisi povdarjajo, da je Francija v zgodovini zamudila marsikateri lep moment, ko bi bila lahko ti dve deželi pritegnila nase. Izgubila ga je, ker ni hotela razumeti mentalitete tamkajšnjega prebivalstva. Zavzemajo se, naj ob sedajni priliki Francija popravi, kar je zamudila v preteklosti in se ozira na upravičene zahteve Alzacije in Lotringije. Tako se izpreobrača javno mnenje in notranji Franciji v prilog Alzacije in Lotringije in njenih zahtev.

Predvsem svari časopisje pred usiljevanjem laičnih postav ter primerno povdarja, da te postavbe niso bistvo republike in je zato velik pogrešek, ako se z njimi naravnost goni Alzacijane in Lotringijane v naročje Nemčije. Kolikor to časopisje danes še ne zahteva izrečno tudi avtonomije, pomaga do nje vsaj posredno. Kajti brez avtonomije ni izgleda, da bi se mogel ohraniti verski in narodni mir zadovoljivo in trajno. Kdor hoče to, bo moral pristati tudi na sredstvo v dosego tega cilja: na avtonomijo. Od avtonomije Alzacije in Lotringije pa bo do avtonomistične ureditve cele države samo korak daleč.

J. Š.

Poljski zunanji minister v Pragi.

Praga, 14. aprila 1926.

Razmerje med Čehi in Poljaki je bilo pred vojno v marsičem podobno žalostnim odnosom med Hrvati in Srbi. Čehi zlasti niso mogli oprostiti Poljakom, da so za privilegovan položaj svoje žlahte v Galiciji pomagali vzdrževati s svojo politiko nemško premoč v Avstriji. To razmerje je postalo še bolj napeto, ko so se po zaključku miru določale meje med Češkoslovaško in Poljsko. Sedaj pa se je zopet pokazala stara zgodovinska resnica, da skupna nevarnost spoprijatelji tudi najhujše nasprotnike.

Ze desetletja so se pojavljali na češki in poljski strani močje, ki so oznanjali platonsko ljubezen med obema narodoma. Ko pa je postalo poljskim politikom jasno, da bi se edino s Češkoslovaško lahko zajezilo naglo širjenje nemške industrije in nemškega vpliva v sovjetsko Rusijo, kar je obema državama zelo nevarno, ter je postajala vedno bolj očitna notranja slabost slovenskega strica Francije, je napravil poslanec Demski značilno potezo. Ko je vihral v Češkoslovaški volivni boj, se je izjavil ta voditelj poljske stranke »Piast«, ki je obenem predsednik poljskega parlamentarnega odbora za zunanjo politiko, v imenu svoje stranke za čim ožje sodelovanje s Češkoslovaško. Ta izjava je našla ugoden odmev v češkem in deloma tudi v poljskem tisku. Ko pa je sestavil vlado sposobni dr. Skrzynski, ki opravlja obenem posele zunanjega ministra, se je lotil uresničevanja ideje dr. Demškega. Kriza Zveze narodov in približevanje Francije Italije so prepričale češkoslovaške in poljske politike, da hočejo zapadne velesile razdeliti svet na svoje interesne sfere, kakor je bilo to v času med 1. 1870. in 1914. Če nočeta biti Češkoslovaška in Poljska samo igrača zapadnoevropskih velesil, morata se čim bolj nasloniti druga na drugo.

Razen tega pa je Češkoslovaški za njene industrijske izdelke nujno potreben poljski trg, kakor Poljski češkoslovaški odjemalci poljske živine in poljedelskih pridelkov.

Prihod poljskega ministrskega predsednika dr. Skrzynskega v Prago je zato velavažen dogodek. V dveh dneh, 13. in 14. t. m., sta imela dr. Beneš in dr. Skrzynski dovolj časa, da proučita vsa pereča politična vprašanja. Važnosti tega sestanka se zaveda češka javnost. Na zasebnih hišah je vihralo več zastav kot ob Masarykovem rojstnem dnevu. Pariški vodilni list »Temps« z dne 12. t. m. pa posveča temu sestanku celo uvodni članek.

Dr. Skrzynski je postal v kratkem času vsled svoje visoke izobrazbe in živahne delavnosti zelo znana osebnost v Evropi. Tih, skromni, demokratični grof in doktor prava ima velik vpliv na vse poljske stranke. Posrečilo se mu je sestaviti pred nekaj meseci v ezlo kratkem času koalicično vlado, ko se je že zdela, da je nastala v poljskem notranje-političnem življenju zmešnjava, ki bi mogla biti usodepolna za državo.

Skrzynski je šele 42 let star in napravi že na prvi pogled zelo prijeten vtis. Mehka poljska duša, velika energija in jaka inteligenca se mu berejo že z obraza. Študiral je na vseučiliščih v Krakovu, Monakovem in na Dunaju, kjer je promoviral za doktorja prava. Ze od zgodnje mladosti se je pripravljaj na diplomatsko službo. Poleg strokovnega študija se je pečal zlasti z zgodovinskimi in filozofskimi vedami ter se marljivo učil jezikov. Kljub temu, da izhaja iz bogate grofovske rodbine v Malopoljski, vendar ni spoznal niti najbolj znanih shajališč akademskega dijaštva v kletih in beznicah, pač pa vse knjižnice in druge znanstvene ustanove po teh mestih.

L. 1909. je bil imenovan za atašea v avstrijskem zunanem ministrstvu na Dunaju, že prihodnje leto pa so ga vsled velikih sposobnosti dodelili avstro-ogrskemu veleposlanstvu pri Vatikanu. L. 1912. se je preselil kot sekretar v avstro-ogrsko poslanstvo v Berlin, nekaj dni pred začetkom svetovne vojne pa je dobil ukaz, da nastopi službo pri poslanstvu v Washingtonu.

Komaj je prišel v Ameriko in je napočila svetovna vojna, se je dr. Skrzynski odpovedal svoje službe. Spoznal je, da se odločuje v tej vojni usoda Poljakov in da je zato nemogoče podpirati avstrijsko politiko.

Svobodna Poljska ga je imenovala za svojega poslanika v Bukarešti, kjer je ostal do 1. 1922. Mirno razmerje Poljske k Romuniji in prijateljske pogodbe med obema državama so njegovo delo. L. 1922. je postal v kabinetu Sikorskega zunanji minister. Posrečilo se mu je, da je veleposlaniška konferenca dne 15. marca 1923 proglasila poljsko vzhodno mejo za končno veljavno. Njegov pojav v zunanji politiki pomeni napram sovjetski Rusiji popoln prevrat. Dr. Skrzynski ni hotel poslušati glasov tistih malenkostnih ljudi, ki so zahtevali napram Rusiji politiko maščevanja za stare krivice caristične Rusije nad poljskim narodom. Dr. Skrzynski veruje, da bi moglo kdaj sovražstvo roditi dobre sadove. Zato je vsem poljskim sosedom, čisto z velikim samozatajevanjem, ponudil z ljubeznijo bratsko roko v prijateljstvo. Ze 1. 1924. je sklenil z Rusijo konzularno pogodbo. Arbitražne pogodbe s Finsko, Estonsko, Švico in Švedsko, trgovska in arbitražna pogodba s Češkoslovaško, konkordat s sv. stolico, ureditev vojnih dolgov v Ameriki in trgovske pogodbe z Madžarsko, Švedsko, Finsko in Zedinjenimi državami pričajo o njegovi sposobnosti in delavnosti.

Zadnje ostanke napetosti med Poljsko in Rusijo pa je odstranil septembra t. l., ko je sprejel v Varšavi sovjetskega komisarja Čičerina.

V Zvezi narodov je znal zlomiti nemški odpor in pridobiti večino članov za sprejem Poljske v Zvezo, tako da se more reči, da je zmagovalo njegovo stališče, čeravno še ta zadeva ni popolnoma razčiščena.

Dr. Skrzynski se lahko mirno postavi ob stran zmožnega diplomata dr. Beneša. Dr. Skrzynski pa ima še to srečo, da se ni opredelil za fanatično svobodomiselnostno stranko, kakor dr. Beneš za češkoslovaške narodne socialiste in so mu zato tudi prihranjene blamaže, ki jih je doživel dr. Beneš v protikatoliškem boju, ki ga je moral voditi proti svoji volji.

Prški obisk dr. Skrzynskega je gotovo zelo važen korak k zbliznanju obeh sosednih držav in sorodnih narodov. Upamo, da se bo dr. Skrzynski tu v središču slovanstva spomnil tudi zatiranih Ukrajincev in Belorusov ter dal tem milijonskim narodnim manjšinam v poljski državi pravice, ki jim gre do dna.

Marokanska mirovna pogajanja.

Abd' el Krim je izdal ukaz, da naj se v petek ustavijo sovražnosti na vseh bojiščih. Predrazgovori, ki jih z Rifovci vodi že dva meseca general Mougin, so pokazali, da je Abd' el Krim letos nekaj bolj mehak kot lansko leto. Vendar se bo začetek pogajanj med oficielnimi zastopniki za par dni zavlekel.

London, 15. aprila. (Izv.) Iz Tangerja poročajo, da je delegacija Abd-el-krima že stopila v zvezo s francoskimi zastopniki. Osebe, ki so zadnji čas prišle iz rifanskega ozemlja trde, da položaj Abd-el-krima ni slab in da delegacija ne bo sprejela nobenih pogojev, ki bi bili manj ugodni kot oni, ki so jih stavili pri lanskim pogajanjih.

Interpelacija o Mussolinijevem potovanju.

Komunistični poslanec Berthou je vložil na predsedništvo francoske zbornice interpelacijo o pomenu in političnih posledicah potovanja italijanskega diktatorja v Tripolis. Poslanec ostro apostrofirata fašistovske komedije in Mussolinijevo gostobesednost v Libiji.

BOJI NA KITAJSKEM.

Tientsin, 15. aprila. (Izv.) Boji v bližini Hangssuna trajajo še vedno. Združeni generali skušajo prodreti črto, katero vzdržujejo čete Kuo-ming-čuna, pa dosedaj še niso imeli uspeha.

Berlin, 14. aprila. (Izv.) Po vesteh iz Mukdena je Čang-co-lin izjavil v nekem razgovoru, da ima ves njegov boj samo ta namen, da bo Kitajsko očistil od boljševizma.

IZ OGRSKEGA PARLAMENTA.

Budimpešta, 15. aprila. (Izv.) Parlament je končal velikonočne počitnice in zopet začel z delom. Vlada je sklicala zastopnike strank na konferenco, na kateri bi se določil delovni program. Posvetovanja imajo zaupen značaj. Razgovarjali se bodo tudi o nastopu proti tajnim družbam.

Budimpešta, 15. aprila. (Izv.) Skupščina je sprejela kot dnevni red razpravo o poročilu gospodarskega odbora in valorizacijo penzij privatnih uradnikov. Ministrski predsednik Bethlen je poročal, da mora biti sprejet proračun za leto 1926-27 do konca aprila, ako hoče država dobiti subvencijo 50 milijonov zlatih kron za sanacijo še tekom letošnjega leta. V nasprotnem slučaju more pričakovati subvencije šele prihodnje zimo.

LORD CECIL ANGLEŠKI ZASTOPNIK NA RAZOROŽITVENI KONFERENCI.

Chamberlain je v spodnji zbornici javil, da bo angleško delegacijo na razorožitveni konferenci vodil lord Cecil. Dominioni ne bodo imeli svojega posebnega zastopstva, ampak jih bodo iz Londona sproti obveščali e razpravah.

Dnevne novice

★ † Alojzij Češarek. V Fari ob Kolpi je včeraj, 15. aprila 1926, ob 4. uri zjutraj umrl ondoini župnik Alojzij Češarek, star 61 let. Pokojni je bil rojen v Ribnici dne 28. februarja 1865, v mašnika posvečen pa dne 23. julija 1891. Služboval je kot kaplan v Cerinici, v Boštanju in Logatcu ter kot ekspozit v Suhoriji pri Košani. Kot župnik je služboval v Spitalcu nad Kamnikom 5 let in slednjič v Fari ob Kolpi od l. 1902, torej celih 24 let. — Pogreb bo v soboto, dne 17. aprila ob 10. uri dopoldne v Fari ob Kolpi. N. p. v. m. l.

★ Smrtna kosa. V Zagrebu je umrl Zvonimir Pužar, tajnik »Narodne Zašтите« in socialnega skrbstva. Pokojnik je bil duša vsega dobrodelnega gibanja v Zagrebu in urednik glasila »Narodna Zaštita«.

★ Upostavljeni župan. Iz Motnika se nam poroča: Okrajni glavar v Celju je zopet izročil županstvo občine Motnik pravemu in od ljudstva izvoljenemu županu gosp. Karolu Novaku, katerega so žerjavovci preganjali celih 13 mesecev in je bil tudi skozi 9 mesecev suspendiran. Med občani vlada splošna zadovoljnost, ker Novak je radi svojih odličnih lastnosti povsod zelo priljubljen.

★ Nenavaden slučaj. V ponedeljek popoldne ob pol 2 je v drugem razredu osnovne šole na Jesenicah učenec Robavs rekel gospodični učiteljici, da ga mrzi in glava boli, preстал je bil namreč ravnokar močno influenco. Gospodična mu veli, naj gre domov, pa ni hotel, nato mu je rekla, naj se nekoliko vleže na klop, kar je tudi storil. Učiteljica ga je še ogrnila s svojim ogrinjajem ter večkrat hodila gledat, kako mu je. Ker pa je zaspal, ga je pustila v miru. Ob 4. uri ga je hotela poklicati, ker je bil konec pouka, a fantek ni hotel več vstati, ker je bil že trd in mrzel. Umrl je tiho med poukom sredi svojih součencev. Pred dvema mesecema so mu pokopali očeta, vojnega invalida, sedaj pa je šel sam za njim. Součenci so mu nanosili toliko cvetja, da je bila rakev popolnoma pokrita z rožami in mlo je bilo gledati, ko se je pomikal dolg sprevod šolskih otrok, ki so spremili svojega tovariša na zadnji poti.

★ Za rezervne častnike. Vojno ministrstvo je poblastilo Društvo rezervnih častnikov, da tem potom pozove vse rezervne častnike prostih poklicev (rezervne častnike, ki niso državni ali samoupravni uradniki), ki so bili v letu 1925 na vaji, pa niso prejeli plače, da se obrnejo potom Društva na ministrstvo s prošnjo, da se jim naknadno izplačajo nepravilno pridržani službeni prejemki. — V prošnji naj navedejo, v kateri edinciji, kje in kdaj so delali vajo. — Društvo rezervnih častnikov — pododbor Ljubljana.

★ Nevarno bolan leži že tri tedne občepoštopani in popularni župan, načelnik cestnega odbora in županske zveze za okraj Višnjegora, g. Jože Erjavec. Tukajšnje ljudstvo se zelo zanima za razvoj njegove bolezni, prijatelji vseh strank mu pa želimo skorajšploh kaj o slučaju, naj to sporoči okrajnemu

★ Odkod beseda »bitanga«. Železniški minister Krsta Miletič je podal pred dnevi ostavko in rabil v svojem poslovilnem pismu na ministrskega predsednika Uzunoviča glede Stjepana Radiča besedo »bitanga«. Izraz bitanga pomeni pri Hrvatih in Srbih toliko kakor postopač ali potepuh. Beseda je ukoreninjena pri Hrvatih in Srbih in jo rabi

celo hrvatski pisatelj Senoa v svojih spisih. Nam Slovencem zveni ta izraz tuje in marsikateri ga je čital te dni prvič v listih in bil mnenja, da je ta beseda turškega priroja, a je — nemškega izvora. Ko so se naselili med Hrvate in Srbe v Vojvodini Svabi, so hodili skrajja pri domačinih prosit in prosjačit. Ako je stopil Švab v hišo kakega Vojvodinčana, je rekel pri vstopu: Ich bitte; pri odhodu, ko je prejel dar: Ich danke! Ne Hrvat in ne Srb nista razumela teh nemških izrazov, pač pa sta si prikrojila iz obeh enega, ki se glasi — bitanga. Ta izraz je pomenil prvotno švabskega prosjaka in danes se je že tako udomačil, da ga rabi Hrvat in Srb tudi v književnosti za postopače in potepuhe.

★ Godba Dravske div. obl. Ministrstvo vojske in mornarice je dovolilo, da se godba Drav. div. obl. zopet spopolni na predpisano število. Kapelnik dr. Cerin je angažiral več izvrstnih godbenikov iz Češke in Avstrije in bo do srede maja meseca Dravska godba zopet kompletna.

★ Sadjarski odbor za okraj Radovljica priredi v nedeljo, 25. aprila t. l., na Lancovem pri »Dežmanu« št. 6, celodnevni sadjarske cepilni tečaj. Odbor vabi vse, ki se za to zanimajo, iz okolišja Lancova in Radovljice, posebno mlajše posestnike in mladeniče, da se udeležijo tega tečaja v čim večjem številu. Udeležencem se priporoča, da prinesejo s seboj cepilno orodje. Tečaj se prične ob 9. uri dopoldne.

★ Zlatnike so našli v milu »Gazela«. Ana Rupnik, Ljubljana, Metelkova ulica 1, mlo kupila pri Franc Pavlin, Ljubljana, Tabor, Mimi Krištof, Rožna dolina, kupila mlo pr Winter & Zupan, Ljubljana, Katarina Volkčič, Novi Udmat 164, Nežka Zlof, Roginjska gorica pri Pristavi, kupila mlo pri Ed. Suppanz Pristava, Ferdo Vabričnik, Sv. Ema pri Pristavi, kupil mlo pri Ed. Suppanz, Pristava, Albina Bergant, Glince, kupila mlo v Prvem delavskem konzumnem društvu, Glince, Tončka Butara, Cerklje ob Krki, kupila mlo pri Franc Horvat, Cerklje ob Krki, Marija Klemenčič, Prilipe-Catež ob Savi kupila mlo pri Anton Bučar, Brežice.

★ Oddaja postrvrega zaroda. Interesenti za p strvi zarod naj odpošljejo svoja naročila najkasneje do 18. aprila 1926 »Slovenskemu ribarskemu društvu« v Ljubljani, Vodnikov trg 5. Cene zarodu za 1000 komadov je 150 Din, loco Želmlje. Po zarod je treba priti s putrihom in ledom.

★ Kdo kaj ve? Dne 8. aprila 1926 je bilo nađeno pri praznjeni greznici koldvorske restavracije Žuželj v Rajhenburgu, mrtvo dete v starosti okoli 10 mesecev, že tako razkrojeno, da se ni dal več zanesljivo ugotoviti spol. Dete je moralo biti vrženo v greznico po 10. septembru l. 1925. Kdor bi vedel kake podatke o identiteti otroka ali sploh kaj o slučaju naj to sporoči okrajnemu sodišču v Sevnici ali pa bližnji orožniški postaji. — Okrajno sodišče v Sevnici odd. II. 13. aprila 1926.

★ Ljubavna darila v inozemskih pošiljkah in naši carinski uradi. V rajni Avstriji se niso inozemski paketi, kojih vsebina je bila očividno takozvano ljubavno darilo, nikdar ocarinili, ampak so jih naslovniki prejemali, ne da bi jim bilo treba plačati ficek carine. Naši carinski uradi ne poznajo v tem oziru nobene izjeme ter zacarinijo ljubavna darila kakor vsako drugo carni podvrženo blago. Tako je plačala zadnje dni neka ljubljanska revnejša mamica od potice, katero ji je poslala hčerka iz Amerike za god, celih 105 Din carine! Da ji je ta carinska pristobina silno pogrenila vezilo, je jasno ko beli dan. Koliko bolj bi bila hčerka mamici ustregla, da ji je poslala za god eden ali dva dolarja.

★ Pisma za Ameriko. Ministrstvo poroča ljubljanskemu poštnemu ravnateljstvu z odlokom št. 9551 z dne 8. februarja, da se odpravlja iz naše države sila veliko število nefrankiranih pisem. Občinstvo pošilja pisma brez znamk bržkone zato, ker domneva, da prihajajo taka pisma bolj zanesljivo naslovnikom v roke kakor pa frankirana. Poštna uprava trpi neplačane p'semske pošiljke zato, da se morejo pošte posluževati tudi najsiromašnejši ljudje, ki večkrat niti ne premorejo pristojbine za navadno p'smo. Naša državna blagajnica pa nima od neplačanih p'sem nobene koristi, pač pa prav znatno škodo, ker se stekajo vse pristojbine, ki jih morajo plačati naslovniki od takih p'sem v blagajnice ameriških držav. Poštna uprava postopa z enako pozornostjo s plačanimi in neplačanimi pismi ter je pač v interesu naše države, da se pisma v inozemstvu rajši vselej frankirajo.

★ Organizacija absolventov elektrotehnične delovodske šole v Ljubljani, Lepi pot št. 12. Dne 19. marca t. l. se je vršil I. redni občni zbor »Organizacije absolventov elektrotehnične delovodske šole na Tehničnem sred. šoli v Ljubljani, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Eekert Al., podpredsednik Žun Franc, blagajnik Narobe Fr., tajnik Mihelčič Iv., odborniki: Kos Josip, Kuštrin Anton in Peterlin Fran ter namestnika Strehovec D. in Štajer J.; tako so v tem odboru zastopani vsi le'nki absol. el. del. šole, kar nam zagotavlja, da bo odbor zmogel delovati vsestransko, če ga bo podpiralo članstvo. Ob enem prosimo vsa el. podjetja in elektrarne, da nam sporočajo o potrebi strokovnih moči (el. monterjev, elektr. delovodij, tehn. risarjev, tehn. uradnikov itd.) na naslov: »Organizacija absolventov el. del. šole v Ljubljani — Lepi pot 12«.

★ Služba bolničarke. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje na svojem novem ambulatoriju v Ljubljani službo bolničarke za röntgenološki oddelek in oddelek za obsevanje (helioterapija). Interesentinje se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

★ »Čajanka«. Ste že poskusili čajne mešanice »Čajanka« in Globus-vanilijin sladkor? Poskusite, potem ne kupite več drugih znamk.

PETLETNICA PEVSKE ZVEZE.

Polovična vožnja na vseh progah v Sloveniji je dovoljena. Udeležniki naj kupijo na domači postaji celo vozovnico do Ljubljane in naj jo dajo žigosati z dnevnim žigom, pri izhodu v Ljubljani je ne smejo oddati, ker velja vozovnica tudi za nazaj. Potrdila, da so bili na koncertu, dobe pri Pevski zvezi.

Zbiranje pevcev. Takoj po prihodu v Ljubljano, naj se vsi pevci zberejo v Unionski dvorani. Od tam bodo odšli v dodeljene jim dvorane k vjam.

Vstopnice za koncert v nedeljo 18. t. m. ob pol 4 popoldne v Unionu se dobe vsak dan v unionski trafiki. Ljubljanci in drugi rezervirajte si jih pravočasno, ker vlada za to izredno prireditve veliko zanimanje.

Dnevni red slavnosti moramo delno popraviti: Društvena sv. maša, pri kateri bodo peli združeni pevski zbori ne bo ob 10, temveč ob 11. Slavnostno zborovanje pa bo ob pol 12, takoj po sv. maši.

Velezanimiva, za političen, zgodovinski in kulturni razvoj slovenskega naroda izredno važna knjiga

Iz mojih spominov

Spisal Franjo Šuklje. Cena 70 Din

Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani

Najlepšo, najcenejšo, največjo

izbiru kuhinjske posode dobiš le pri tvrdki

Stanko Florjančič,

trgovina z železnino, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 35

V Lurdu.

»Pojdi in povej duhovnikom, da hočem, naj sezidajo na tem kraju kapelo!« Tako je Marija 27. februarja 1858 sama zahtevala. Ne kapela, mogočna bazilika se je l. 1876. dvignila nad lurško votlino. Pravzaprav se dvigajo tri cerkve, druga nad drugo. Roženvenška cerkev, kripta in gotška bazilika.

Naši romarji pridno obiskujejo te cerkve. V soboto zvečer smo imeli od 10. do 12. ure adoracijo v baziliki. Ob polnoči pa je bilo 25 svetih maš. Najraje se mudimo pred votlino. Tu je vse v prosti naravi, ob pečini, ob robu gozda, na bregu deroče Gave. Tu doni neprenehoma petje romarjev, glasne skupne molitve bolnikov.

Nekaj veličastnega je bilo, ko so pri procesiji s sv. Rešnjim Telesom, katero je vodil škof dr. Karlin, prvič zadonele v slovenskem jeziku intonacije. Kadar so namreč bolniki v kopeli, ali kadar leže sredi trga pred Roženvenško cerkvijo, takrat vse ljudstvo ponavlja svetopisemske vzklike. Naši in veliko belgijskih bolnikov je ležalo na nosilnicah. Ko je prišla procesija do bolnikov, je podelil škof vsakemu blagoslov. Vsi okoli stoječi so glasno klicali: »Sin Davidov, usmili se nas! Gospod, daj da vidim! Gospod, daj da slišim! . . .«, tako so donele prošnje. S kakim zaupanjem se ti vzkliki ponavljajo, ve le oni, ki je bil kedaj priča.

Pozabiti ne smem, da se je danes neki

glasbenik iz Pariza živo zanimal za naše petje. Kadarkoli zapoje naši romarji, vse strmi in posluša. Kakor je videti, imajo drugi narodi le enoglasno petje, samo Slovenci gojimo večglasno pesem. Kakor je vzbujala slovenska pesem že lansko leto v Rimu občo pozornost, tako tudi letos v Lurdu. Revni smo, mal narod smo, nepoznan med svetom, a kakor se vidi, je prav slovenska pesem ona, ki bo seznanila svet z malim slovenskim narodom. Tudi to je važno kulturno delo in zasluga naših romanj. Več kot vse druge reklame store za nas ubrani glasovi slovenske pesmi.

Danes smo nekateri napravili tudi izlet na Pic du Jer (1000 m) z električno železnico, odkoder smo uživali silno lep razgled po južni Franciji in pa pogled na zasnežene vrhove Pirenejev. Čudovita je sličnost oblik med Pireneji in našimi Kamniškimi planinami. Zdelo se mi je, da nas pozdravlja vrsta naših znancev od Grintovca do Ojstrice.

Popoldne smo si ogledali še originalno Kalvarijo, kamor vodijo svete stopnice. Posamezne škofije in tudi narodi so zgradili postaje križevega pota. Vse osebe so na prostem in v naravni velikosti.

Nato je bil odbor sprejet od tukajšnjega škofa dr. Schöpferja. Starček, 83 let, se je živo zanimal za usodo slovenskega naroda. Večkrat je povprašal po škofu dr. Jegliču. Ker ne more opravljati sam svoje službe, ima škofa koadjutorja. Dr. Schöpfer gradi zadnji svoj spomenik, kapelico na čast sv. Bernardki.

Ko to dovrši, pravi, da je dovršil tek svojega življenja. Poudariti moram, da so nam Francozi skozinsko zelo postregli. Povsod so nam dali tukaj v Lurdu prednost.

Kakor bi trenil, so minuli dnevi našega bivanja v Lurdu. Danes se poslavljamo. Kratko je kanonik Casl še enkrat izročil naše prošnje Mariji pred duplino: Marija, čuvaj naš narod, Marija, čuvaj našo mladino! Kot je vsako leto slovo od doma težko, tako težko nam je tudi slovo od tega Marijinega doma, kjer smo preživeli tako lepe dneve, katerih ne bomo nikdar pozabili. Tukaj se zdi človeku, da je Marija zemlji najbližje, tukaj začutimo njeno navzočnost, zato je tukaj vse pod Njenim vplivom. Kako so ihteli naši romarji, ko je poslednjikrat zadonela: »Marija, Mati ljubljana, češčena bodi Ti!« Nepristano je donelo: . . . in vedno k Tebi kličem: Marija, varuj nas!« Tiho, brez besede, a s solzami v očeh smo se poslovili od masabejske skale.

Fine površnike

za gospode, priporoča tvrdka
A. KUNC, LJUBLJANA
do zelo zmernih cenah.

Najlepši dnevi . . .

Da Vam bodo še bolj prijetni, si preskrbite lepo, moderno pomladansko obleko pri tvrdki

Drago Schwab — Ljubljana.

Ljubljana

© Odličan gost. V Ljubljano je došel g. dr. Edmonde Privat, docent na ženevski univerzi in delegat v Zvezi narodov. Imel bo na naši univerzi v ponedeljek ob 6 popoldan predavanje o današnjem položaju Zveze narodov. Opozarjamo naše izobraženstvo že danes na to vsekakor zelo zanimivo in velekakualno predavanje. Dr. Privat, ki je velik prijatelj Slovencev in je o našem narodu priobčil že več člankov v francoskem časopisju, je bil že pred leti enkrat v Ljubljani, da se pouči o naših razmerah. Pozdravljamo ga kot milega gosta!

© Petletnica Pevske zveze. Važni razlogi so zahtevali malo izpremembe v dnevnem redu. Društvena sv. maša se bo vršila ob 11 pri franciškanih mesto ob 10, slavnostno zborovanje pa bo ob pol 12 mesto ob 11. Pri sv. maši bodo peli združeni pevski zbori slovenske pesmi.

© Umrla je dne 15. t. m. gospa Ivana Beg rojena Praprotnik, vpok. mestna učiteljica v Ljubljani. Pokojna je bila hči zaslužnega pedagoga in pisatelja pok. Andreja Praprotnika ter je do vpokojitve učiteljvala na deklški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Pogreb bo v soboto dne 17. t. m. ob 4 popoldne iz Splošne državne bolnice na pokopališče pri Sv. Križu. — Na Sv. Petra cesti 38 je umrl v tek zjutraj znani kavarnar g. Stefan Milčič. Pogreb bo v petek ob 17 k sv. Križu.

© Pogreb † g. Josipa Napret bo danes ob pol 4 iz mrtvašnice drž. bolnice in ne ob 4, kot se je pomotoma glasilo v včeraj objavljeni osmrtnici.

© Umrl so v Ljubljani: Alojzij Konič, sin dinarice, 2 leti. — Ana Zitnik, hišarica, 37 let. — Elizabeta Vrhovšek, žena hišarja, 40 let. — Marija Strle, zasebnica, 75 let. — Martin Škrajnar, voznik, 19 let. — Ivan Oblak, čuvaj tob. tovarne, 67 let. — Lovrenc Zorman, užitkar, 57 let. — Terezija Klein, zasebnica, 49 let. — Marija Čepon, zasebnica, 47 let. — Angela Babka, trgovka, 34 let. — Matija Dolar, delavec, 65 let. — Magdalena Eppich, zasebnica, 53 let. — Josip Renko, posestnik, 60 let. — Marija Nagode, delavčeva žena, 63 let. — Mihael Bosak, ključavničar, 50 let. — Janez Ozvaldič, zasebnik, 37 let. — Tomaž Kosec, zasebnik, 83 let. — Jožef Resnik, mizarski vajenec, 23 let. — Zdenko Prešeren, sin čevljarškega mojstra, 4 leta. — Josip Napret, trg. potnik, 40 let. — Marija Šumi, hči bajtarja, 4 in pol leta.

© Ljudski oder proslavi v nedeljo 18. t. m. ob 8 zvečer 50 letnico umetniškega delovanja starost slovenskih igralcev g. Danila, režiserja in člana Narodnega gledališča v Ljubljani. — Vprizori se ljudska igra s petjem v petih dejanjih (sedmih slikah) »Deseti brat«. — Igro režira g. Danilo sam in nastopi tudi v vlogi »Dolefa«. Ker si je g. Danilo stekel za naše podeželske in diletantske odre nevenljivih zaslug, posetimo vsi njegovo proslavo in počaščenje na Ljudskem odru. — Predprodaja vstopnic v Ljudskem domu in sicer čez dan v društveni nabavni zadrugi (I. nadstopje) popoldne od 5.—7. ure pa v pisarni Ljudskega odra (II. nadstopje).

© Na poti s Šmarne gore se je izgubila črna usnjata ročna torbica, v kateri je bil ključ, nekaj denarja in ura. Pošten najditelj se naproša, naj jo izroči našemu uradništvu.

© Merkurjevi člani in članice se opozarjajo, da se vrši v soboto, dne 17. aprila ob 8 zvečer slavnostni občni zbor in takoj nato jour fix v veliki dvorani Kazine. Ker je to obenem proslava 25 letnice društvene obstoja, pričakujmo polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

Maribor

Tujski promet v Sloveniji.

Maribor, 14. aprila 1926.

Ob dvajsetletnici Zveze za tujski promet v Sloveniji je spisal dr. Rudolf Andrejka lično brošurico, opremljeno s štirimi slikami. V pesniškem jeziku in v živahnem slogu opisuje pisatelj zgodovino Zveze za tujski promet, ki se je iz skromnih početkov l. 1905 vsled požrtvovalnosti in dalekovidnosti odbornikov razširila v vpoštevanja vredno društvo, ki je bilo velike važnosti za povzgo gospodarskega blagostanja bivše kranjske dežele. Društvo je vršilo s posebno spretnostjo in vnuem propagando v inozemstvu za obiskovanje krasnih planinskih pokrajin na Gorenjskem. Izdajalo je v različnih jezikih letake, brošure, udeleževalo se je razstav in vzgajilo kader solidnih gostilničarjev in hotelirjev, ki morejo ustreči vsem zahtevam še tako razvajenih tujcev. Med vojno je društvo le še životarilo, po vojski pa je odlično sodelovalo pri, žal, nesrečnem plebiscitu na Koroškem in je podpiralo našo delegacijo v Parizu. Reorganiziralo se je popolnoma in po večjih metamorfazah je prišlo nazaj na avtonomno organizacijo, osnovano na podlagi prostovoljnega zanimanja.

Pri čitanju brošure se nam je vedno bolj vsiljevalo prepričanje, da je Zveza za

tujski promet v Sloveniji ostala tudi po vojni samo Zveza za Kranjsko. Koliko je storila za Gorenjsko, Bled, Vintgar itd., kako malo pa za Stajersko! Kraska gornja Savinjska dolina, divna Logarjeva dolina čaka ta še vedno, da ju Zveza za tujski promet v Sloveniji razkrije svetu in ju tako napravi dostopni. Sanjavo Pohorje s svojimi čarobnimi gozdovi in prvovrstnimi letovišči pri Sv. Anehu in Mariborski koči, slovenski Meran — Maribor, ljubko Celje z zdravilnimi kopeli v čisti Savinji, elegantna Rogarjeva Slatina, intimna Dobrna, zdravilna Radenska Slatina, Laško itd., ti kraji še niso poznani dovolj širnemu svetu. Brošura ne more navajati, da bi Zveza storila kaj velikega za tujski promet v teh krajih.

Pred kratkim je bila v Mariboru posebna anketa, ki naj bi to popravila. Slišali smo, da se bo ustanovila posebna pisarna Zveze za tujski promet v Mariboru. Gotovo bi bilo napačno, če bi se kaj takega čimprej ne zgodilo. Enako napačno pa bi bilo tudi, popolnoma nanovo začeti s posebnim društvom razvijati tujski promet iz Maribora. Slovenci so tako majhni, da bi tako cepljenje moči bila naravnost potrata. Zato smo prepričani, da bo Zveza za tujski promet v Sloveniji za svojo 20 letnico imela pred očmi celo Slovenijo, posebno pa še tiste kraje, ki jih je do zdaj morda nazasluženo zanemarjala.

□ **Zasebni vrtovi v Mariboru.** Mariborske moderne hiše in vile so vse opremljene z večjimi in manjšimi vrtovi. Ti mariborski vrtni nasadi so po mnenju tujcev nekaj umetniškega in v oziru privlačnega in mikavnega okusa tako na višku, da se ne more nobeno drugo slovensko mesto ponašati, da bi glede ureditve zasebnih vrtov pradednalo pred Mariborom. Zasluga za krasne vrtno nasade gre izsolanim vrtnarjem mariborskih velevarnic, katerih imamo par, kakokršnih po drugih slovenskih mestih ni.

□ **Nedeljska izdaja »Slovenec«** z ilustrirano prilogo vred velja od 1. aprila do 31. decembra 60 Din. Četrletna naročnina stane 20 Din, polletna 40 Din. — Najmanj se more naročiti za eno četrtletje. S tem bodi popravljena naša tozadevna notica v večerajšnjem »Slovenec«.

□ **Okrasitev kolodvorskih postaj v Sloveniji** in Mariboru. Kakor znano, je izdalo prometno ministrstvo nalog, da se morajo po možnosti radi povzdige tujkega prometa okrasiti vse železniške postaje v Sloveniji, ki je za tujce najbolj privlačna pokrajina Jugoslavije. Nekatere postaje so ta nalog okrasitve z nasadi in cveticami lepo izvršile. Potniki trdijo, da je najlepše okrašena s cveticami postaja Celje. Kaj pa Maribor? Res je, da je mariborski glavni kolodvor zastarelo poslopje, a je Celje ravno tako in celjska postaja prednjača glede cvetličnega kinča. Pred kolodvorom je železniška uprava izruvala stara drevesa, zasadila nova in začela na ozkem prostoru izkopavati zemljo in navažati vrtno zemljo. Maribor je za tujce zelo privlačna točka, zato pričakujemo, da se bo storilo vse za olepšavo našega kolodvora.

□ **Kaj bo s Kalvarijo?** Malokatero mesto ima v neposredni bližini tako lepo izletno in razgledno točko, kot je griček Kalvarija tik mariborskega parka. Zalibog pa so pola na Kalvarijo, ki so bila nekaj zelo lepo urejena, sedaj silno zapuščenca. Ker so se izvrševale po vojni le malenkostne poprave, je voda izprala pesek, razrila pota in napravila iz njih prave jarke. Ograja in mostovi propadajo, stopnice so že sprinčele in nasadi so zapuščeni. Opetovano sta že obetala Olepševalno društvo, kakor tudi občina, da se bodo odpravili ti nedostaki, toda ostalo je le pri obljubah. Škoda naše lepe Kalvarije, da se tako zanemarja.

□ **Mestni magistrat mariborski** je prevzel obrtni referat od okrajnega glavarstva danes, 14. aprila. Vse stranke v obrtnih zadevah se imajo od danes naprej obračati na mestni magistrat. Obrtni referat je poverjen pri mestnem magistratu mag. svetniku g. Fr. Rodoškemu, ki uraduje začasno v prostorih mestnega gradbenega urada na Koroški cesti 1. II. soba 5. Uradne ure za stranke so dnevno od 8. do 12. ure.

□ **Ljudska univerza in — »Slov. Narod«**. »Slov. Narod« večinoma ne prinaša nikakih novic iz Maribora. Če pa jih prinese, napravi senzacijo prve vrste. To se je zgodilo tudi ko je poročal »Slov. Narod« z dne 15. t. m. št. 84 o programu naše ljudske univerze. Tam pravi: »Profesor Strygowski bo predaval o postanku in razvoju avstrijske umetnosti. Ker je rodom Poljak in bi ga v tem jeziku publika ne razumela, bo predaval nemško«. — Mi smo vedeli, da se je ata Narod zmotil, ker še ne more iz starih časov, zato študira »avstrijsko« umetnost in razume nemško. Mi se zato nismo nismo razburjali. A oni krogi, ki povedo zabranjujejo nastop nemških govornikov, ki jih bo še posebno Mihal iz Graza razburil, se že pripravljajo, da bodo proti Ljudski univerzi in še posebej proti »Slov. narod« energično nastopili. O uspehih bomo seveda javnost obvestili.

□ **Poselska zveza** priredi v nedeljo 18. aprila ob 5. uri zvečer gledališko predstavo »Raz Marjino srce« v dvorani kat. mladine, Splavarska ulica 4. Med odmori svira godba kat. mladine. K obilni udeležbi vabi odbor.

□ **Coup-tekma mariborskega šah. kluba**, ki se je vršila dne 14. t. m. v restavraciji Union, je končala s sledečim rezultatom: od 41 igralcev je zmagal v I. skupini Bien Rajko, ki je v 4 kolih dosegel 4 točke. Po 3 in pol točke so dosegli g. Sessler Ed., akad. Planke in Kovič Jos. Po tri točke so dosegli Weiff in Stupan; po 2 in pol Skok in Mazi. — V drugi skupini sta s 3 in pol točkami delila prvo in drugo darilo prof. Hilmar in Zabkar, po 2 točki sta dosegla Lužar in Klajnšek, po 1 in pol Kotnik. Za igro je vladalo veliko zanimanje, kar so pričali tudi mnogostevilni kibici. — V kratkem priredi klub posebno tekmo med dijaki raznih zavodov, ker je ta tekma pokazala, da vlada med dijastvom veliko zanimanje za šah.

□ **Pod konja zavezil s kolesom.** V sredo popoldne se je pripetila pri vzhodu v Gospoško ulico težka nesreča po precej čudnem naključju. G. Josip Stumicka, 26 letni uradnik, se je vozil na kolesu poleg svojega prijatelja, oficirja, ki je jahal na konju. Nenadoma je konj poskočil stran, česar Stumicka v pogovoru ni opazil ter je zavezil s kolesom naravnost pod konja. To je žival splašilo, da je poskočila in udarila nazaj. G. Stumicka je dobil močne udarce v nogo in glavo, padel s kolesa in obležal. Aviziran je bil takoj rešilni oddelek, ki je prepeljal ponesrečenca v bolnico.

□ **Prekoračenje meje brez potnega lista.** Zelo je prišlo v navado prekoračenje jugoslovansko-avstrijske meje brez potnih listov. Poleg tihotapcev, ki imajo svoje glavno oporišče v Mariboru, odkoder hodijo čez mejo v Gradec, poskušajo posebno radi srečo brezposelni delavci, ki upajo dobiti v Avstriji delo in zaslužek. Ker pa so zadnje čase avstrijske, kakor tudi naše obmejne oblasti poostrele obmejno kontrolo, se jim le težko posreči dospeti varno preko meje. Ob meji je celo dosti posestnikov in viničarjev, ki vodijo za denar ljudi po skrivnih potih v Avstrijo. Karen za prekoračenje meje brez potnega lista je precej ostra — tri mesece zapora.

□ **Mariborski kandidati za zdravstveni svet.** Na brzojavni poziv inspektorja ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani, da sporoči Zdravniško društvo v Mariboru brzojavno ministrstvu za narodno zdravje v Belgradu svoje kandidate za sanitetni svet kraljevine SHS, je Zdravniško društvo v Mariboru soglasno sklenilo na odborovi seji dne 28. marca 1926, ki je bila nalašč za to sklicana, da kandidira sledeče svoje člane: primarija dr. Mirka Černiča, kirurga v Mariboru in dr. Ferdinanda Trenza, topliškega zdravnika na Dobrni, kot redna člana, dr. Antona Klasinca, železniškega in okrožnega zdravnika na Pragerskem pa kot namestnika.

□ **Občni zbor društva tobačnih trafikantov za mariborsko oblasť** se je vršil dne 11. aprila t. l. v restavraciji »Kosovo« v Mariboru z običajnim dnevnim redom. Predsednik Geš Franc pozdravi navzoče zborovalce in delegate celjskih trafikantov tov. Finžgerja. Zahvali se dr. Ravniku, odvetniku v Mariboru, ker je interveniral pri merodajnih oblasteh v Belgradu za razveljavljenje krivično dodeljenih kompanjonov in za ukinitev nadaljnjih takšnih dodelitev, ki so se sicer izvajale samo v Sloveniji. Po skoraj dveletnem delovanju je zmagal na celi črti, da so bili razveljavljeni kompanjoni, ki so bili breme za pridajete trafikante in da je bilo ukinjeno nadaljno partificiranje. Ugotavlja, da se nekateri trafikanti, zlasti pa ljubljanski, kateri so bili s tem najbolj prizadeti, ne zavedajo te uspešne akcije, ki je bila za nje ravnotako dobrodošla, kakor za ostale trafikante v Sloveniji. Poroča, da se vrši ravno tega dne, to je 11. t. m. kongres trafikantov kraljevine SHS v Novem Sadu, ki ima naloge, da izvede organizacijo vseh trafikantov po vsej državi, kar je socialno in gospodarsko velevažno. Obzaruje, da ni moglo društvo poslati na ta kongres delegatov, ker je o njem prepozno izvedelo. Po poročilih ostalih funkcionarjev se je izvolilo za leto 1926 sledeči novi odbor: predsednik Geš Franc, podpredsednik Gnus Miloš, tajnik Kopina Franc, blagajnik Golež Anton; odborniki: Belle Franc, Bračko Bogomir, Niefergal Rudolf, Smogovec Lovro in Jakop Karol; namestniki: Strauss Amalija in Weiss Marija; pregledniki: Hauptman Filip in Renčelj Stefan. Pri slučajnostih se je javilo več govornikov, ki so govorili o društvenih zadevah.

Celje

□ **»Deseti brat«.** V torek zvečer so nastopili naši celjski igralci v naslovni igri z gostom g. Danilom iz Ljubljane. Po dolgem času je zopet stopil pred občinstvo g. Salmič v vlogi Krjavlja, ki je znan v Celju kot eden najboljših diletantov-igralcev. O vrednosti igre same na sebi ne bomo govorili, ker je njena kvaliteta že dovolj razjasnjena v vseh mogočih kritikah. Omejimo se samo na igro posameznih igralcev. Pohvalno moramo omeniti lep nastop g. Reša, ki nam je, če sprejemo njegov neprikladen glas, v še precej dosledni in v duševnem oziru dobro utemeljeni vlogi podal zadovoljivo sliko desetega brata. Tudi njegova zunanost, v kolikor se tiče obleke in maske je odgovarjala značaju njegove vloge, med tem, ko tega ne moremo absolutno trditi o Krjavlju. Nanovo našite krpe na njegovih hlačah, ki so kričale

in bodle v oči vsled njihove snažnosti in kričečih barv, nam niso ugajale. Pri igri sam na sebi, ki nam jo je podal g. Salmič, smo resnično obžalovali, da se ni imenovali posvetil igralnemu poklicu že v svoji mladosti, ker smo prepričani, da bi iz njega nastal prav lahko drugi Verovšek. Ta svoj talent je g. Salmič resnično zanemarjal in so se tozadnevne hibe jasno pokazale tudi pri tej predstavi. Svojo vlogo je malo preveč karikiral. Glavni pogrešek, da je Krjavelj s svojo igro direktno izstopal iz gledaliških desk, ker je govoril večinoma obrnjen proti občinstvu in se tako nekako iztrgal iz dejanja na odru. Ze sam značaj njegove vloge to odločno prepoveduje, ker ima sicer v nasprotnem slučaju tak uspeh, kakor ga je dejansko dosegel, to je da se občinstvo, v prvi vrsti mladina, smeje ravno tam, kjer je smeha najmanj treba. Sicer pa ponavljamo, da nam je za neizsoljan talent g. Salmiča resnično žal. Vse zgoraj navedene hibe so pa takega značaja, da se dajo odstraniti že pri prihodnji predstavi. G. Pfeifer nam je, tudi v precej neodgovarjajoči obleki in menda najmanj pet metrov dolgi kravati, podal v še dosti dobri obliki Lovro Kvasa. Tudi Manica ni bila slaba, čeprav je pokazala pri ljubezenski sceni v prvem dejanju malo preveč neokretnosti. Pohvalno pa moramo omeniti Krivca pa njegovo Nežo, katera nam je kot diletantinja še posebno ugajala. Tudi g. Tomec je bil prav dober in nam je zbudil s svojim lepim petjem res spomine, katerih vtis smo videli izražen pri Dolefu v najpopolnejši meri. Poslednji pa je bil sploh na višku. Vsi sedeži, razen lož, ki so bile skoro po večini prazne in kazale veliko važnost in pomembnost naše občinske politike, ker se je ravno v tem času vršila važna gospodarska seja nekih odsekov na magistratu, so bili prav dobro zasedeni.

□ **Pevske vaje.** Pevski odsek Kat. prosv. društva bo prišel po ozdravljenju pevovodje g. Mihelčiča zopet z rednimi vajami. Vsled tega opozarjamo vse pevce, da se udeležujejo teh vaj točno. Iste se vršijo vsak četrtek ob 8. uri v že znani pevski sobi.

Ali je bil Hotko blazen?

Celje, 14. aprila.

G. primarij dr. Robida je priobčil najprej v »Slov. Narod«, nato v »Jutroc« izjavo, da je Hotko v zadnjih mesecih bolehal na takozvani reaktivni psihozi in da bi ga vsled tega ne bili smeli obesiti, ker je v smislu zakona veljal za blaznega. Nato je »Jutroc« dne 2. t. m. priobčilo daljši članek, kjer skuša to mnenje prim. dr. Robide utemeljiti in pravi v bistvu, da je bil Hotko do zadnjega svojega trenutka apatičen, da se ni zmenil za nikak pojav, ki se je vršil izven njegovega duševnega življenja. Prizna sicer, da se je v odločilnih trenutkih tresel in postal bleđ, a trdi kategorično, da ta dva pojavi nista bila porojena iz afekte. Te in še nadaljnje časninarske vesti, posebno pa izjava v »Slovenec« od strani primarija dr. Robide, kakor tudi profesorja dr. Šerka, poživljajo v našem mestu ponovne govorice o tem slučaju in ako bi hoteli biti humoristi, bi še rekli, da se je prebivštvo našega mesta razcepilo na dva tabora. Eni trdijo, da je bil Hotko blazen, drugi pa, da je bil simulant. Prim. dr. Robida sicer pravi v svoji izjavi v »Slovenec« dne 3. t. m., da so se vsi oni, ki niso psihiatri, prepričali o tem, da je bil Hotko blazen. O tej apodiktični trditvi moramo resno dvomiti. Pisec tega članka ni psihiater, a se je na podlagi časnikarskih vesti informiral o pojavih duševnega življenja Josipa Hotka in sicer začasa njegovega življenja v zadnjih mesecih. Bil je sam prisoten pri justifikaciji in more s mirno vestjo zastopati mnenje, da je bil Josip Hotko ne samo simulant, temveč tudi zelo prebrisan zločinec, človek poln energije, zvit, a seveda tudi brez trohice vesti, ki se misli, da bo svojo vlogo doigralsko do svojega zadnjega trenutka in pričel nato živeti spet ono svoje prejšnje življenje, ki je bilo polno brezvestnih dejanj, ki se ni ustrašil pred nikakim zločinom, le da s tem uteši svoj pohlep po tuji lastnini in zadosti na ta način svojim strastem.

Da spoznamo pravi značaj justificiranega Josipa Hotka, moramo poseči tudi v njegovo prejšnje življenje, ko je justificiraneč živel še na prostem. Ni brez vsakega pomena dejstvo, da je rajni živil v svoji domači vasi najslabši glas. Na njegovem domu so se zbirali vsi oni temni elementi, ki so živeli večinoma le od tega, da so ljudem v svojih bližnjih občinah in tudi drugim tujim osebam izmikali različne predmete. Po naših informacijah je bila hiša Josipa Hotka nekako shajališče vseh onih lenuhov in postopačev, ki so hoteli živeti le na račun in škodo drugih oseb. Vsak opomin, ki je izšel najsibo iz krogov dobromiselnih ljudi, ali pa iz krogov, ki so izvajali te opomine bolj kot uradne osebe, je ostal brezuspešen. Javno je, da je moral Josip Hotko v tej družbi izgubiti vsak čut za razsodjo, kaj je prav in kaj ni prav in da je bil za njega merodajen samo interes njegove osebnosti. Ni naš namen, da bi v tem slučaju posebno poudarjali pomen verske vzgoje in verskega prepričanja. Da pa vendar podamo tudi v tem oziru zaskrbovno sliko Hotkovega značaja, moramo omeniti, da je imenovan bil v verskem oziru prepričan in celo blasfemičen brezverec. Ni mu zadostovalo to, da ni upošteval verskih nauk in navodil, ki jih je dobival od predstaviteljev cerkve, temveč bil je celo v domači občini, rekel bi skoro, nekako eden izmed največjih agresivnih elementov, ki se ne strajajo uporabiti v boju proti verskim navedam in običajem v ljudstvu najbolj zaničevanih sredstev. Tako je n. pr. Josip Hotko enkrat v družbi, ko se je govorilo o veri in verskem prepričanju, grozil, da pojde do vaškega znamenja in da izpraska tam iz glave Kristusa oči, in to v znak zaničevanja do vsega verskega življenja.

Prejdemo pa k presoji njegovega duševnega stanja začasa zadnjih mesecev pred izvršitvijo kazni. Josip Hotko je bil dne 4. junija obsojen na smrt in je pričel nekako v drugi polovici meseca junija kazati znake blaznosti. Od meseca junija do meseca septembra je ta »blaznost« sicer res kazala znake nainvosti in šolanja. V tem času ni Josip Hotko spregovoril, razen z nekaterimi osebami, nikake besedice. Od meseca septembra dalje pa do svoje justifikacije je pa bil molčeč, čeprav ne moremo tega trditi z absolutno gotovostjo. Če pa

* V zadevi mi seveda ne zavzemamo nobenega stališča, prepričujemo pa različna izvajanja o tem vprašanju vso odgovornost piscem, oziroma strokovnjakom. Ured.

tudi tega ne upoštevamo, je za duševno stanje Josipa Hotka merodajno njegovo obnašanje, ki ga je kazal za časa zapora. O apatiji, o »deveti brigi« pa ni v tem času nikakega govora. Josip Hotko je bil pričel kazati znake svoje znorelosti s tem, da se je pričel onesnažiti, ne da bi uporabljal v ta namen določene prostore in posode. To so pazniki jejnišnice en dan trpeli, drugi dan so mu to z energičnim tonom dopovedali in mu zagrozili, da bo žutil posledice, ako tega ne opusti. Uspeh tega je bil, da se od onega časa naprej Josip Hotko ni nikdar več umazal. Istočasno je tudi pričel kazati na zunaj neko apatijo in brezbržnost, ki se je pa nehala takoj, kakor hitro so mu pazniki dali večjo porcijo njegove dnevne hrane. Naravno človeško je, da ima vsak človek neko sočutje s takim zločinom, ki je obsojen na smrt in hvale vredno je to dejstvo, da se tudi med pazniki dobijo taki ljudje, ki skušajo delinkventu lajšati njegove zadnje dni s tem, da mu kolikor mogoče obilno postrežejo z jedjo. In tako je tudi Hotko imel to srečo, da je dobil takega paznika, ki je posebno pazil na njega in mu prinašal ostale jedi v celico. Tu Josip Hotko ni kazal nikake apatije. Z velikim veseljem in očitno hvaležnostjo do paznika je pojedel te jedi, celo pazniku stisnil roko in mu isto v času zadnjih petih mesecev pred smrtjo trikrat poljubil.

(Dalje.)

Ptuj

□ **Prešernova in Slomškova proslava** se je vršila dne 12. aprila v mestnem gledališču Uvodoma je zapelo Slov. pevsko društvo Hajdrik Prešernov »Pod oknom«, nakar je sledilo lepo predavanje prof. g. A. Sovreta o Prešernu, izoblikovalcu slovenskega jezika in slovenskem pesniku, ki je povzdignil slovenski jezik do evropske umetniške višine. Slovenec mora biti Jugoslovčan, a v Prešernovem duhu! Prof. g. Stanko Sila je zapel z lepim donečim glasom Vilhar-Prešernovega »Mornarja«. — Predavanje prof. g. dr. Kotnika je slikalo Slomška kot vzgojitelja slovenske dece, družine in slovenskega naroda. Primerno predavanju je sledila Slomškova pesem »Vesela doma«, ki jo je zapel moški zbor Slov. pevškega društva prisrčno domače. Stritarjeva alegorija »Sreča«, poezija in Prešeren, v kateri je lepo recital besede g. Kaukler, je zaključila čitalniško akademijo, ki je z lepo uspelo besedo proslavila Ptuj dostojno spomin naših dveh izrazitih kulturnih delavcev.

□ **Umrl je oče gosp. tržnega nadzornika Cajnka.** Nenadoma ga je zadela kap.

□ **Poškodovano drevje ob okrajnih cestah.** Okrajni zastop ptujski ima posajeno sadno drevje ob okrajnih cestah. Letos je posadil nanovo 250 sadnih dreves. Zlikovci pa poškodujejo vsako leto, posebno novo nasajena drevesa na ta način, da jim polomijo vrhe, prelomijo v sredini ali da jih izrujejo, nekatere pa celo pokradejo. — Dne 15. marca t. l. so bila polomljena tri nanovo nasajena drevesa na okrajni cesti Ptuj—Maribor pri kilometru 4 do 5. Dalje je bilo polomljenih dne 13. marca t. l. na okrajni cesti Ptuj—Zavrč pri km 5.6 10 dreves, eno drevo je bilo izruvano in odnešeno. — Istotako so bili pokvarjeni nanovo napravljeni kažipotji. — Okrajni zastop ni mogel dobiti krivcev v roke, gotovo pa so znani nekaterim ljudem. Zato razpisuje okrajni zastop, da jih dobi, privede do zasluženih stroge kazni, nagrado od 50—100 Din za vsakega, ki naznani pravega krivca. Prijaviti jih je na okrajni zastop v Ptuj.

□ **Sejmsko poročilo.** Na zadnji živinski sejem so prignali 111 volov, prodali pa 59 po 8.75 do 7 Din za kg žive teže; 296 krav, prodanih 118 po 7—2.50 Din; teleta po 10—8.50 Din; 95 juncev, prodanih 5 po 7—6 Din; 103 junice, prodanih 35 po 8—4 Din; 15 bikov, prodanih 8 po 8—5 Din; 79 konj in 65 kobil, prodanih 12 konj in 5 kobil po 6500—400 Din za komad; 19 žrebet, prodanih 6 po 700—250 Din za komad.

□ **Na svinjski sejem dne 7. aprila** so pripeljali 104 svinje in 144 prašičev, prodali na skupno 86 po 13—10.50 Din za kg žive teže. Majhni prasci od 7—12 tednov stari so se prodajali po Din 112.50—250 za komad.

Prekmurje

„Kdor je za državo...“

□ **»Novine«** so v svoji 12. letošnji številki objavile uvodnik pod gornjim naslovom. Članek je zelo značilen za obstoječe razmere v Prekmurju. Ker je velikončno »Jutroc« priobčilo izpod peresa g. Borka daljši članek o Prekmurju, v katerem se hvali kot vodilni organizator g. sodnik dr. Fr. Farkaš, prekmurški mentor g. Borka, je zelo umešno, če to reč bliže osvetlimo. »Novine« pišejo:

»Odbor za zgradbo sokolskega doma v Murski Soboti je v zadnji številki »Mürszke Krajine« (časopis, ki prinaša članke poveljni v madjarskem jeziku) objavil poziv na ljudstvo, da naj prispeva za zgradbo doma. Nič nimamo proti temu; odločno pa moramo zavrniti način, kako se v pozivu apelira na nas Prekmurce. Odbor se namreč v svojem pozivu obrača do vseh, ki ljubijo naš narod in našo državo, da prispevajo za zgradbo sokolskega doma. Vprašamo samo: od kdaj ima »Sokol« v zakupu vso ljubezen do naroda in države? Z vseni povdarmom odklanjamo to miselnost, ki je neki gospodi prešla v meso in kri. V Prekmurju ne rabimo nobenega »Sokola« za to, da bi reševal naš narod in našo državo. Dovolj smo že pretrpeli za to, ker smo bili narodno zavedni in to že tedaj, ko »Sokol« niti vedel ni, da so na svetu prekmurški Slovenci.«

Najbolj pa nas zanima v nadaljnjih izjavah »Novine« to, da sta kakor tu čitamo, pod-

pisala ta poziv načelnik dr. Franjo Farkaš kot sodnik in tajnik Leopold Armič kot državni geometer. Kot osebi in funkcionarja Sokola smeta podpisati, kar hočeta, ni pa v redu, če se podpisujeta z izrecnim pristavkom svojega službenega položaja. Sicer pa sta s tem proti svoji volji in nameri storila tudi stvari, ki jo pr. poročala, več škode nego koristi, kajti smo trdno uverjeni, da bosta za svoj Dom dobila zdaj še veliko manj nego bi sicer!

Ze danes pa opozarjamo verno prekmurško ljudstvo, da je sokolstvo in to posebno v Prekmurju, povsem samostojno-demokratske miselnosti, kakor odseva iz »Jutra« in »Dovminec«. Zato sokolstva Prekmurci ne bodo podpirali.

* * *

Ker izvira, kakor smo se informirali, navedeni članek »Novin« izpod peresa enega najbolj zavednih prekmurških Slovencev, ki je moral že mnogo pretrpeti radi svoje odločne narodne zavednosti in ki zelo dobro pozna razmere v Prekmurju, ker živi in deluje tam že od svojih mladih nog, smo prepričani, da je le-to prava sodba o delovanju demokratov v Prekmurju. Le-to nam je tudi najboljši dokaz, da je tudi prekmurški del našega naroda prav istega mnenja in prepričanja, kakor ogromna večina slovenskega naroda.

Primorsko

Liberalci odklonili Narodni svet.

Vprašanje Narodnega sveta je zopet na mrtvi točki. Čas hiti in se ne vrne več; porajajo se vprašanja, ki segajo globoko v narodno bitje primorskih Slovanov, a ostanejo nerešena, ker Primorci nimajo skupne vrhovne organizacije. Nedavno so stali slovanski učitelji pred zahtevo svojih predstojnikov, naj se vpišejo v fašistovske sindikate Tekali so od Poncija do Pilata, a vsakdo si je rad roke umil. Velika večina je ostala zvesta svoji učiteljski zvezi, a drugi so se vsled pomanjkanja določenih navodil vdali pritisku razmer.

V Italiji ga menda ni Slovana, ki mu je usoda slovanskega življa res na sru. da bi ne uvidel krvave potrebe skupne politične organizacije, ki bi odločala o skupnih narodnih vprašanjih Slovanov v Italiji. In te skupne organizacije nočejo ravno oni, ki vedno vpijejo na ves glas, da je v današnjih razmerah potrebno skupno delo. Ni še dolgo od tega, ko so se zatekli za grm osebnosti. Na javno zahtevo krščanskih socialistov po Narodnem svetu so v »Edinosti« odgovorili, da so pripravljene pogajati se za Narodni svet le pod pogojem, da se zamenjajo voditelji krščanskih socialističnih organizacij ali pa »krivici popravijo«. Tem gospodom torej ne gre za vprašanje kot tako; kakšen je predlog, ali je v interesu Slovanov v Italiji, jim je čisto postranska stvar. Glavno je, kdo ga je stavil. Kdor ve, kakšno vlogo igra v edinjaših osebni kult, se ne bo čudil temu naziranj. Gospodje v Trstu, mari ne veste, da sedanjim voditeljem zaupa vse res krščansko misleče ljudstvo na Primorskem in da Narodni svet zahteva ljudstvo samo? Voditelji so vam le predložili željo, ki je prišla do izraza na vseh sestankih in občnih zborih. Vi to dobro veste, a vam ugaja slepomišiti z osebnostmi. Vi dobro veste, da je v krščanskih socialističnih organizacijah organizirana ogromna večina primorskega ljudstva, toda javno priznati tega nočete. Radi tega vam ne diši Narodni svet.

Na ponovna drežanja krščanskih socialistov, da bi vendar prišlo do česa konkretnega, liberalci ne odgovarjajo več. Pač pa je odgovorila »Istarska riječ«, oziroma oni potom nje: Narodnega sveta kot vrhovno instanco za vse Slovane v Italiji ni mogoče ustanoviti, ker se Slovani v Italiji delijo v socialiste, komuniste, klerikalce in slovenske fašiste; ti imajo razdeljene programe! Tudi s stranko krščanskih socialistov ni mogoče ustanoviti Narodnega sveta, ker ni mogoče z njimi ustanoviti vrhovne instance, ki bi reševala resna vprašanja. »Ta stranka se je povsem diskvalificirala v našem javnem življenju radi dvoletnosti svojih voditeljev. Poleg tega je odveč, ker ni nastala iz nikakih narodnih potreb, ampak iz osebnih potreb in ambicij nekaterih gospodov. Malo nižje nadaljuje omenjeni list: Ustvariti s takimi ljudmi Narodni svet, znači legitimirati pokret brez narodnega temelja, priznati jim položaj, ki ga nimajo in ki jim ne pripada, ter odpreti na široko vrata klerikalni kugi, ki je že toliko slovanskih sinov tu in drugod odtujila slovanstvu in jih stavila pod kuratelo antinacionalne ideje.«

Naj dodamo še trditve »Istarske riječi«, da »so goriški klerikalci pod pokroviteljstvom don Sturza v najtežjih trenutkih, ko so najhujši udarci padali po našem narodu, organizirali razkol« pa bomo morali res dvomiti, da bi mogel Narodni svet, v katerem bi sedeli ljudje, ki na ta način razpravljajo o življenjskih vprašanjih Slovanov v Italiji, reševati resna vprašanja.

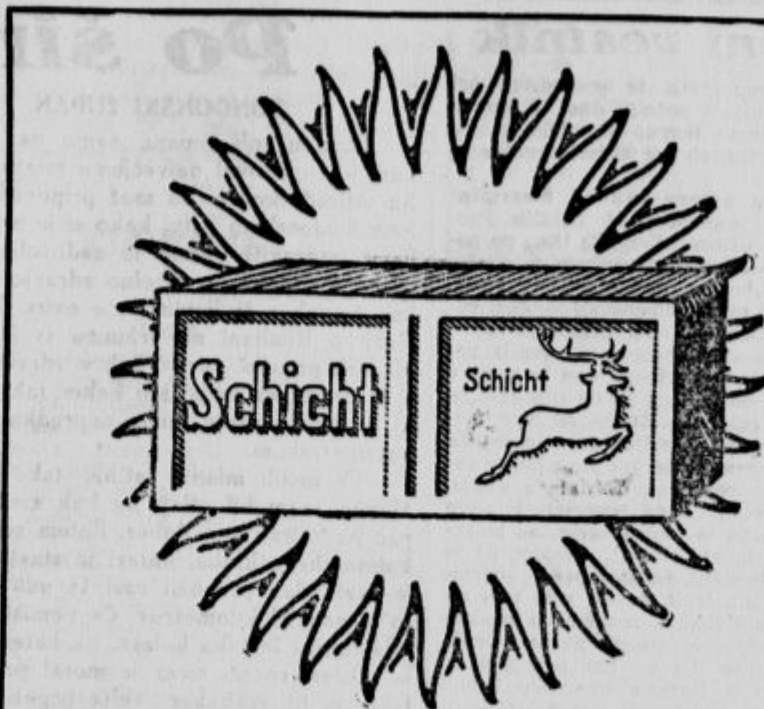
Gospodje v Trstu, ali je to zadnji odgovor?!

* * *

Gospodarsko zaslužjenje Slovanov v Italiji. V zadnjem času so prešli fašistovski tajniki na Primorskem navodila, v katerih je rečeno, da bodo morali vsi obrtniki (gostilničar-

ji i. dr.) prositi za obrtna dovoljenja le potom fašistovskih tajnikov. To se pravi, da ne bo dobil več dovoljenja oni, ki je pri fašistih slabo zapisan.

Spionaža na italijanskih vlakih. Peljal sem se iz Gorice proti Trstu preko Opčine. Na postaji P. me zbudil iz potovalnega dremanja prerekanje med kontrolorjem in nekim potnikom, ki je protestiral, da ne plača pristojbine 2 lir za listek, ki mu ga bo izstavil kontrolor na vlaku; čakal da je pri blagajni na postaji nad 15 minut, a blagajnik je prišel k blagajni v zadnjem trenutku, ko je prispel že vlak iz Gorice. Poleg tega ni mogel še blagajne odpreti in potniki so morali na vlak brez potnih listkov in plačati vsak po 2 liri pristojbine. Vlak je zažvižgal in razburjeni potnik je sedel zraven mene. Govoril je perfektno italijanski, a po izgovorjavi sem spoznal, da ni Italijan. Kontrolor mu je med tem izstavil listek, potnik pa ni imel drobiža in je izročil kontrolorju 100 lir, da jih izmenja. Kot tujca so me razmere na Primorskem zanimale in sem začel s potnikom razgovor v slovenski. Šla je mimo nas že cvetoča vipavska dolina, prispeli smo že na Kras in se bližali Opčinam, a kontrolorja še ni bilo z denarjem. Potnik mi je izrazil strah, da-li ni morda kontrolor pozabil na denar in da morda spremlja vlak samo do Opčin. Pripovedoval mi je, da se mu je podoben slučaj pripetil pred dvema letoma na progi Bardonecchia—Turin. Takrat je kontrolorju izročil 20 lir, v istem hipu je prišla postaja in kontrolor mu ni izstavil listka. V Turinu je moral potem plačati listek še enkrat, ker je kontrolor izstojil na eni izmed vmesnih postaj. Železniška milica je takrat napravila dolg zapisnik o stvari, a potnik je le moral še enkrat plačati listek. Komaj je moj sopotnik končal z zgodbo, stopi v naš kupe karabiner in ga osorno nagovori: »Vi malo zaupate železniškemu osebju, kaj? Vi sodite vse uradništvo po tem slabem uradniku in ste rekli, da vam bo kontrolor odnesel denar.« Za karabinerjem vstopi še kontrolor in hoče izzvati incident; a šla je trda, ker se mu je potnik postavil po robu. Karabiner je trdil, da je dobro razumel zabavljanje potnika proti železniškemu osebju v nekem »tujem« jeziku. Potnik je nato odločno izjavil, da ni hotel žaliti tega kontrolorja, ki je lahko najbolj pošten človek na svetu. Kontrolor je med tem odšel denar potniku in incident je bil zaključen. S potnikom sva se spogledala: kako je mogel karabiner zvedeti za najin pogovor v

Vzor vseh vrst mila

je SCHICHTOVO-MILO znamke „JELEN.“

Že desetletja se trudijo vsi milarji, da bi izdelali tako dobro milo, kakor je Schicht-ovo.

Kadar hoče proizvajalec mila svoje milo kar najbolj pohvaliti, tedaj povdari: „Tako je dobro, kakor Schichtovo“. Kar pa Vi uporabljate, to ni samo: „tako dobro, kakor“, temveč Vi uporabljate najboljše, namreč

Schichtovo milo,

ki je edino pravo z znamko

„JELEN“.

slovenskem jeziku? Pogledal sem skozi steklo na vratih kupeja: ob vratih je stal karabiner in dalje prisluškoval...

Socialna vprašanja

Pismo iz Anglije.

Premogovna kriza in z njo združeni socialni problemi.

(Od našega londonskega poročevalca.)

(Dalje.)

Tako smo slovensko javnost kolikor mogoče natančno obvestili o vseh fazah premogovne krize, in sicer ne morebiti zato, ker bi angleška industrija in njen socialno-gospodarski položaj imel za naš mali slovenski narod življenjski pomen, ampak radi tega, ker se nam dozdeva, da se iz sedanje premogovne krize v Veliki Britaniji najjo izkristalizirati popolnoma novi socialno-gospodarski pojmi, ki bodo v bodočnosti imeli gotovo več kot pa lokalno važnost. Lahko pristavimo še to, da razvoj ne bo prav nič dematerialni našim nam tako znanih principov krščanskega solidarizma na gospodarskem in na socialnem polju. Zato je tem bolj pomembno, da zvesto zasledujemo tendence, ki se danes pretakajo v angleškem gospodarstvu, in reforme, ki jih bo praktični angleški duh izvedel v dobrem prepričanju, da je razvoj bolj koristen kot pa revolucija, zato ker prvi nič ne podira, druga pa mnogokrat zapušča za seboj le razvaline.

Brali smo že, da je nalašč za to izbrana komisija izdelala zelo temeljit kakor tudi obširen pregled o stanju premogovne industrije v Veliki Britaniji. Pristavili smo, da se bo vlada najbrže naslanjala na priporočila premogovne komisije, kadar bo predložila parlamentu končni reformni načrt za premogovnike in njih industrijsko izkoriščevanje.

Brez dvoma je vlada našla v besedilu »Coal Report« (oficijelno ime za komisijsko poročilo) nemaleto točk, ki so njeni konservativni gospodarski politiki nasprotni. Tako recimo vse, kar le od daleč spominja na nacionalizacijo, ni moglo zbuditi v konservativnem ministrstvu prevelikega navdušenja. Kritični dopisi, ki jih je objavilo konservativno časopisje kot »Morning Post«, »Times«, »Daily Mail«, »Sunday Times«, so to razpoloženje živo naslikali. Zato je bilo silno zanimivo vedeti, kakšno stališče bo vlada zavzela napram nasvetom premogovne komisije, ali jih bo zavrgla in globoc, ali bo morebiti izbrala samo one, ki so v soglasju z njeno lastno politiko ter potegnile črto, preko vsega, kar spominja na socializem, ali pa bo sprejela vse brez sprememb in brez kritike.

Danes je odločitev že padla in reči se mora, da ni v nečast konservativnemu ministrstvu, ki je pokazalo veliko dalekovidnost ter se v interesu gospodarske bodočnosti Velike Britanije znalo dvigniti nad izključno strankarska naziranja. Kako je dobro, če

stranka nima trdih nepremakljivih programov!

Dne 24. marca je ministrski predsednik Stanley Baldwin poklical k sebi Herberta Smitha, predsednika premogovne strokovne zveze, in Evana Williamsa, načelnika industrijske zveze premogokopnih podjetij, na privatni razgovor na svoj dom, 10 Downing Street. Razgovor je trajal dve uri in pol in če smemo soditi po zelo redkobesednem komuniqueju, ki se je izdal pozno v noč, lahko upamo, da bo premogovna kriza rešena s skupno dobro voljo vlade in obeh drugih zainteresiranih strank.

Baldwinova izjava se lahko resumira takole: »Mi sprejmemo Coal Report v njegovi celoti, se zavežemo, da bomo izvršili v parlamentu vse, kar nam komisija nalaga, izvedli ono zakonodajo, ki jo Coal Report smatra za potrebno, a to samo pod pogojem, da tudi delavec in delodajalec sprejmeta poročilo v celoti ter se zavežeta, da bosta prevzela dolžnosti, ki jih komisija nalaga enemu in drugemu.«

Polččaj je sedaj jasen v toliko, ker se ve za stališče vlade. Zabrani hoče podrobno kritiko poročila ter s tem izključiti nevarnost, da bi znova zabredli v dolgotrajna pogajanja. Coal Report je organična celota ter se mora ali v celoti sprejeti, ali pa v celoti zavreči.

Vlada je polččila svoje karte na mizo in sedaj se morata izreči še premogarski sindikat in podjetniki. Evan Williams in Herbert Smith nista podala nobene izjave v odgovor stališču Baldwinove vlade, ker morata oba najprej vprašati za mnenje organizacije, ki jih zastopata, kar se bo zgodilo tekom prihodnjih 14 dni.

Sedaj, ko poznamo vladno stališče, poglejmo še enkrat in natančneje one točke »Coal Report«, ki izrecno zahtevajo državno intervencijo in katere se je Baldwin zavezal sprejeti ter jih spravititi skozi državno zbornico. Zadnjič smo našli le v glavnem, in sicer v zvezi z idejo nacionalizacije, katero smo zasledili v poročilu, medtem ko jih hočemo danes zbrati vse. To bo tem lažje, ker je vlada dala natisniti poseben cirkular, na katerem je natančno naštevala vse one dolžnosti, ki izhajajo zanjo iz poročila premogovnih komisarjev. V naslednjem hočemo oficijelno listino brez vsakega nadaljnega komentarja prevesti ter prepuščamo vsakemu posamezniku, da presodi, če smo se motili, ko smo rekli v svojem zadnjem dopisu, da komisija sira Herberta Samuela idejo nacionalizacije v teoriji popolnoma zametuje, da jo pa s priporočili reform na drugi strani praktično, če ne ravno v polnem obsegu uresničuje, pa vsaj v neki omejeni meri naravnost omogočuje. (Dalje.)

Za učiteljstvo

Slomškova zveza, UJU in deklaracija. Pod tem naslovom je objavil »Narodni Dnevnik« poročilo o zborovanju »Slomškove zveze«, ki se je vršilo dne 31. marca t. l. Mi o lepem zborovanju nismo hoteli poročati zaradi tega, da se nam ne bi očitalo, da vlačimo notranje stanovske zadeve v politične liste, s čemer so zadovoljni tudi deklaristi. Nestrepež pa se je oglašil v »Narodnem Dnevniku« ter s tem samega sebe v prav čudno luč postavil. V poročilu navaja več netočnosti, ki jih moramo popraviti. Ni res, da je šlo na zborovanju za ali proti deklaraciji; res je, da je šlo za izmenjavo misli, če pri tem »Dnevnikove« informator ni žel zaželjenega uspeha, kakoršnega je pričakoval, ni temu prav nič kriv odbor, ki ga v »Dnevniku« napada, na zborovanju pa mu je izrekel zaupnico. Nič ne na zborovanju načelno ni bil proti deklaraciji, še manj pa proti čisto strokovni organizaciji, ki jo je treba šele ustanoviti. Res pa je, da se odbor ne more strinjati z načinom, kako se ta organizacija sestavlja. Res je tudi, da se vsaka zahrbtnost, ki je dolejš med člani »Slomškove zveze« ni bilo, oboja sama po sebi. Tudi ni res, da bi v »Sl. zvezici« koga terorizirali, res pa je, da so vsakemu članu, ki mu ni všeč program »Sl. zveze«, odprta vrata na stečaj. Ljubši so nam odkriti nasprotniki kot pa člani, kakoršen je »Dnevnikove« informator. Štiri petine Slomškarejev je za deklaracijo, trdi informator »Dnevnikove«, kar zopet ni točno. Načelno je za deklaracijo vseh pet petin in ne samo štiri. Vseh pet petin pa ni za to, da bi kar vse pozabali, kar jim kdo natrese in ne ločili plevela od žitnega zrna. To je v stanu na naše veliko začudenje samo »Dnevnikove« informator in še nekaj njegovih prijateljev. Z očitkom o »stolčih« pa se je »Dnevnikove« informator pokazal čisto do gola. Vsakdo ve, da so odborška mesta ali »stolčiki« v »Sl. zvezici« odpreta sem prav vroči, tako da je nekaj odbornikov nečestno zbežalo z njih, ker so se balli opeklin. Morda je med njimi tudi »Dnevnikove« informator? Končno člančič konča s preočnim patosom: »Zaenkrat res ni šlo, a bo šlo gotovo. Zakaj pamet in strankarska vzajemnost bosta zmagači. Res, šlo bo — toda šele tedaj, kadar bode zmagala pamet, toda ne tak, kakoršna kaže avtor »Dnevnikovega« članka, ampak taka, ki bo dala stanovski organizaciji tako obliko, da kot strokovna stanovska organizacija ne bo služila notenim drugim svrham, kot samo resničnim, čistim stanovskim vzajemnostim. Kratko poročilo o zborovanju pa bode objavil »Slov. Učitelj«.

Naše prireditve

Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo dne 18. t. mes. gostujejo na našem ljudskem odru igralci iz Smarne pod Smarno goro z Meškovo globoko dramo »Matic«. Pred predstavo nastopi tudi njihov močan in dobro izvežban pevski moški zbor, katerega smo obudovali že pri par prilikah. Ker so nam Smarčani po svojih močeh pomagali pri zidavi našega Društvenega doma in ker so sedaj sami stopili v požrtvovalno akcijo za lastni dom povrnimo s tem, da jim napolnimo dvorano.

Naznanila

Zasip pri Bledu. Slovensko prosvetno društvo v Zasipu prirediti v soboto dne 24. aprila t. l. ob pol 8. uri zvečer poučno kmetijsko predavanje. Predava okrajni ekonom Sustič iz Radovljice o glivičnih boleznih na krompirju in njih zatiranju, o umni praščereji in o vzreji plemenskih telet. K temu koristnemu predavanju se vabijo člani in nečlani društva iz Zasipa in okolice, da se ga udeležijo v čim večjem številu.

Gradimo STADION
- kupujemo srečke!

Cerkveni vestnik

Marijanska kongregacija za gospodične pri sv. Jožetu v Ljubljani: V nedeljo dne 18. aprila je zjutraj ob pol sedmih skupno sv. obhajilo. V ponedeljek dne 19. aprila ob pol sedmih zvečer je običajni shod.

Marija, vrtnarica našega sreča ali šmarčni misijon. Spisal I. M. Seigerschmied. Založila Prodajalna K. T. D. (H. Ničman). Cena 25 Din., po 1.50 Din. več. — Ime Seigerschmiedovo je v slovenskem nabožnem slovstvu na najboljšem glasu. Zadnji čas so ga listi mnogo imenovali — dasi vemo, da skromni gospod ne dela zaradi slave — ko je njegova knjiga »Pamet in vera« vrnila narečnemu morilecu Čiču v Mariboru vest in vero v Boga ter mu olajšala smrt. Če je rešila eno dušo, je svojo nalogo častno izpolnila. Zname so lepe Seigerschmiedove šmarčnice »Marija, naša najboljša mati«. Lani sem jih bral in so jih poslušali z nepeto pozornostjo in z veseljem. Z istim, a sodim, da s še večjim veseljem bodo poslušali letošnje šmarčnice. Hvalila se bo ta knjiga sana, ne potrebuje moje hvale. Če bi kaj omenil, omenim, da je pisatelj vedno predmeten, bogatosnoven, bogatomiseln, brez premožnih lepih besed, zato tudi ne predolg. Zgledi so iz življenja, povedani iz modernega, praktični, primerno in mnogo jih je. Jezik lep, poljuden, ne premoderen, kar je knjigi za ljudstvo samo na korist. Oprema lepa, cena kakor pri vseh izdajah tega požrtvovalnega založništva, res ne previsoka. Gotovo bo knjiga v kratkem razpečana. Ksaver Meško.

Prosveta

Novo delo — H. Smrekarja, diploma za g. I. Hribarja. Razveseljivo je dejstvo, da se imenovani umetnik po možnosti spet živejši razgiba. In je opravičeno upanje, da v doglednem času zapoje svojo »alelujo!« — V oknu trgovine P. Magdič je razstavljena diploma, ki jo je namenila stavbna reg. zadruga »Hera« svojemu častnemu članu in novemu predsedniku, ministru n. r. Ivanu Hribarju. — (Mlado zadrugo, ki od vsega početka nemurno preiščeno deluje v prid miru in lastnem domu potrebnih, pozdravljamo z željo, da ji tudi »poklicanje« krogi z enako vneto sežejo v roke (seve — ne s prazno roko!). Može iz vseh slojev naroda požrtvovalno delajo na to, da se cilji zadruge čimprej v vsem obsegu uresničijo. Dosedanji uspehi (glej zgradbe na Kodeljevem) in letošnji program jamčijo za trdnost in smotrenost nadaljnega delovanja. Lokal zadruga se nahaja v Dalmatinovi ulici.) Da ne pozabimo na diplomoi: izvršena je precizno, da ni mogoče opaziti ni sledu bolezn. Zivost barv, ki nekatero odbija, je po slikarjevi izjavi utemeljena po značaju primitivne starogrške polihromije in pa še živeče ljudske umetnosti.

Sport

PRVI NEMŠKI PROFESOR SPORTA.

Na univerzi v Leipzigu je imel pred izredno številnimi poslušalci nastopni govor prvi nemški profesor telesnih vaj in sporta, dr. H. Altröck. Naslov predavanja se je glasil: Moderne telesne vaje, njih postanek in njih kulturni pomen. Novi profesor je obširno snov podal pregledno, kakor nekakšen uvod v njegovo bodoče delovanje. Pojasnil je pomen telesnih vaj v helenski kulturi in v krščanstvu. V kratkih potezah je podal sliko razvoja telesnih vaj preko renesanse in poznejših stoletij do Napoleonove dobe ter nenadni in nepričakovani prihod sporta. Govornik je opozarjal na Platonovo besedo, da je gimnastika preprosta in tega gesla se je oprjel tudi moderni sport. Telesne vaje pa morajo dobiti dušo v sebi, ne smejo biti samo epizoda v človeškem življenju, temveč naj bodo življenska pesem, ki se glasi tudi še v poznih letih.

Nato je prešel dr. Altröck na socialni in kulturni pomen telesnih vaj in je podarjal, da sport odstranja in blaži razredna nasprotstva v človeški družbi. Na sportnem prostoru ni nobenega čina in nobenega stanu, drug za drugim stopajo v vrsto, drug je drugemu tovariš. Sport je največji in najboljši agitator pacifizma, v sportu so se narodni vojski najprvo spet našli in se začeli razumevati. Izredno važen je sport v zdravstvenem oziru, proti tuberkulozi in spolnim boleznim je on najboljša pomoč. Zdravnik in učitelj duhovnik in upravni uradnik, vsi si lahko s propagando za sport pridobijo velikih zaslug za narod v celoti. In ker so akademiki nositelji vseh teh bodočih poklicev, mora postati akademska mladina voditeljica novega gibanja telesne kulture.

NADALJEVANJE PRV. NOGOMETNIH TEKEM.

V nedeljo dne 18. aprila se prv. nogometno tekmovalje za ljubljansko okrožje nadaljuje. Ta dan doseže prv. sezona svoj višek s prv. tekmo med našima vodilnima kluboma SK Ilirija in Akad. SK Primorje.

Tekme se vrše deloma na igrišču SK Ilirije, deloma na ASK Primorje in sicer v sledečem redu: Igrišče SK Ilirije: predpoldne ob 9 uri se odigra še 14 min. prekinjene prv. tekme med SK Slovan in ZSK Hermes, h kateri pa nima dostopa publika, ob 9.30 se odigra prv. tekma med SK Slavijo in SK Slovanom. Na igrišču ASK Primorje predpoldne ob 10.30 SK Iadrani:SK Svoboda, popoldne ob 15. uri SK Ilirija: Akad. SK Primorje (rezerve), ob 16.45 pa nastopita prvi moštvi. Kakor doznavamo, je podsavez ukrenil vse potrebno, da se ne bodo ponovili divjaški incidenti kot doslej že pri dveh tekmah. V prvi vrsti bo osebe, ki bi skušale motiti potek tekme, policija odstranila z igrišča. Te mere so potrebne z ozirom na zadnje izpade, ki so se dogodili na igrišču.

SK Ilirija: ASK Primorje. Prv. tekma med navedenima kluboma se bo odigrala v nedeljo dne 18. t. m. na igrišču Akad. SK Primorje ter je pričakovati, da bosta moštvi nudili predvsem lepo, fair in dovršeno igro. Rezervi igrata predtekmo ob 15. uri. nastop prvih moštvo ob 16.45.

»UP BOLNIKOV«

3 pesmi k Sv. Jožetu za mešani zbor in orgle, zložil Al. Mav, so izšle. Dve priprosti, srednja slovesna. Cena partituri 4 Din. — Dobe se v Jugoslovanski knjigarni (Ljubljana) in pri skladatelju (Sv. Jožef, Celje). — Za Varstvo sv. Jožeta bodo prav prišle. 2454

AMUNDSENOV POLET NA SEVERNI TECAJ.

Oslo, 15. aprila. (Izv.) Ladja »Norge« je danes zjutraj ob 1. uri 10 minut odplula proti Leningradu.

Malmö, 15. aprila. (Izv.) Ob 6. uri 35 min. je zračna ladja »Norge« plula nad Trosa v vzhodni smeri.

Heisingfors, 15. aprila. (Izv.) Danes ob pol enajstih je ladja »Norge« pristala na letališču Katina pri Leningradu.

Po širnem svetu

LONDONSKI ŽUPAN.

London voli župana samo na eno leto. Lani je županoval največjemu mestu na svetu Sir Alfred Bower. Ta mož pripoveduje v nekem londonskem listu, kako si je mogoče življenje napraviti veselo in zadovoljno. Temelj vsakega uspeha je popolno zdravje, brez tega ima človek v življenju same ovire. Ko so bili Grki in Rimljani na vrhuncu svoje slave, je bil njih princip: zdrav duh v zdravem telesu, a še dandanes velja isto kakor takrat. Narod, ki to omalovažuje, nima napredka. Isto je s posameznikom.

»V mojih mladih letih,« tako piše Lord Mayor, »sem bil atlet, ne kak svetovnoznani, pač pa vztrajen in dober. Potem sem bil član kolesarskega kluba, kateri je stavljal pogaj, da je vsak član prevozil vsaj 16 milj v eni uri, to je nad 25 kilometrov. Če pomislimo, da so bila takrat le taka kolesa, na katero je zlezal le gibčen vozač, sicer je moral pristaviti lesto, je to vsekakor velik uspeh. Pridirjal sem si več prvih nagrad, a leta 1899. sem si ob neki priliki zlomil roko. Dirkali smo namreč na daljavo 16 milj, jaz na kolesu, ki je imelo 1 meter 38 cm premera. Ko sem bil v najhujšem diru, sem po naključju pritisnil za zavoro in — — prekopicnil sem se čez glavo ter za ta dan svoje dirkanje dokončal. Resno pa sem se poškodoval nekoč, ko se je moj tovariš sotekmec zaletel v moje kolo in me podrl na tla, pri čemer sem priletel s kolenom na kos razbite steklenice. Celih 18 mesecev sem hodil z bergljami.

Nekoč je policaj vpil za menoj »Vi si boste še vrat zlomili, kar se sicer ni popolno uresničilo, vendar dosti ni manjkalo, kajti nekoč me je povozil težak voz, a na srečo mi je le eno kolo šlo čez nogo.

Treniral sem vedno, tudi danes še, čeravno imam že 67 let. Posebno sem mnogo hodil, kar zlasti dobro vpliva na človekovo zdravje. Ker sedaj kot župan tega ne zmorem po dnevu, pa jo mahnem na večer kako pol-druho uro ali dve, ter sem pri tem vedno zdrav. Delj ko sem na svetu, bolj sem prepričan, da ljudje preobilno jedo ter se premalo gibljejo. Kot Lord Mayor moram prisostvovati oficijelnim pojedinom najmanj po petkrat v tednu, a s tem pa še ni rečeno, da bi moral mnogo jesti.

Moje načelo je: preprosto živeti, jasno misliti in pridno delati.

Tako govori župan največjega mesta na svetu.

EN DAN ANGLIKANSKEGA ŽUPNIKA.

V velikem londonskem časopisu opisuje neki londonski vikar anglikanske cerkve potek enega dneva v svojem poklicu.

Mnogo ljudi je, pravi, ki mislijo, da se duhovniku dobro godi, a to le zato pravijo, ker nič ne vedo.

»Kaj neki počenja celi teden?«, tako je večkrat slišati v gostilnah in na vogalih, kjer se naslanjajo postopači. »Mnogo ljudi je, ki mislijo,« tako pripoveduje ta pastor, »da celi dan sedim v svoji knjižnici ter študiram pridigo za prihodnjo nedeljo. Pa ni tako, kajti župnik velike londonske župnije je tako preobložen s poslom, da dostikrat ne utegne v miru použiti svoje kosilo.«

»Vstanem še pred sedmo uro — angleška gospoda sicer zelo pozno vstaja — »da opravi jutranjo službo božjo, katere se udeležita dva ali kvečjemu trije verniki. Ob osmih zajtrkujem, med zajtrkom pa sem že spisal kako proročno ali kaj drugega. Od 9 do pol 11 imam šolo. Ta mi gre posebno na živce, ne radi učencev, ki so zelo poslušni in ubogljivi, toda učiteljstvo — — — Od pol 11 do 1 popoldne mi je čas za študij. Še stroj se mora ustaviti, da vzame vodo, pa bi človek, ki mora večkrat v tednu govoriti, ne imel par ur počitka, če se sme duševno delo imenovati počitek! Toda tudi ta »počitek« je večkrat prekinjen. Pride nekdo, ki si »izposodi« pet šilingov za to in ono, potem neka žena, ki bi rada mleka za obolelega otroka. Zatem pa mlad par, ki bi

se rad poročil: »Kar pa naredite, kolikor mogoče poceni, gospod, ker sva oba brezposelna.«

»Med kosilom je treba večkrat vstati, ker me kdo kliče in moram iti ven v vežo, kar pa mi ni v škodo, kajti hoja dobro vpliva na prebavo.«

»Od 2 do 6 je treba napraviti obiske, potem pa še to in ono. Dan na dan, teden za tednom, vedno enako. Zmuden se vlečem spat ob enajsti uri, a zjutraj zopet pričnem znova.«

Kaj bi pa rekel ta gospod pastor, če bi imel 30 ur šole na teden, potem z obhajilom iti dve uri daleč v hribe in ob vsakem vrenem, zvečer pa delo v družtvih etc., a vse to takorekoč brezplačno?

SLAVNI TEPCL.

Nedavno je bila v Londonu razstava slik, kjer so bile tudi prelepe, dasi nekam čudne slike Vincenca van Gogh-a, sina holandskega pastorka. Ko je ta mladi, neokretni Holanec pokazal nekaj svojih slik slavnemu francoskemu impresionistu Cezannu, mu jih je le-ta vrnil s pripombo: »Ti si tepec!« Morda da je bil res, kajti živel je neko čudaško življenje in se 37 let star sam usmrtil. Toda 34 let po njegovi smrti je »tepec« občudovan, umetniki ga prištevajo genijem in časopisje je polno hvale o njegovih delih.

Robert Clive, stvaritelj moderne Indije, je bil prava pokora svojim učiteljem. Štiri razne šole je obiskoval, a povsod so ga smatrali za tepeca. Celo njegov oče je obupal nad njim in ker je vedel, da ne bo nikdar nič z njim, ga je poslal v Indijo samo zato, da se ga je iznebil. Toda, kar je tam ustvaril z umom, zvičnostjo in silo, ga je razodelo kot genija. Nelson, zmagovalec pri Trafalgaru, katerega ime sleherni Anglež izgovarja z najglobljim spoštovanjem, je bil eden najslabših učencev v šoli. Tudi Napoleon v šoli ni kazal, da bo kaj izrednega. Vojvoda Wellington, zmagovalec pri Waterloo, je bil kot učenec lenuh, zaspanec in nenadarjen. General Grant in Jackson Stonewall, nasprotna vojskovodji v meščanski vojni Združenih držav sta bila v mladih letih dva lenuha, ki sta maturirala zelo pozno. In celo slavni Sir Isaac Newton je bil v mladosti velik tepec ter dolgo sedel v prvih dveh šolskih razredih!

Carlyle pripoveduje, da sta bila v istem semestru na univerzi v Edinburghu dva dijaka, eden je bil počasen in je le s težavo rnil dalje, drugi pa nadarjen in je z lahkoto obdeloval vse probleme. Toda iz tega »brihtnega« študenta ni bilo nič, iz onega počasnega pa je postal Walter Scott. Carlyle pripomni, da najhitreje rastejo zelne glave. Darwinu, velikemu naravoslovcu je oče nekoč rekel: »Ti ne boš za nobeno rabo, samo streljal bi, s psi bi se lovil in podgane zasledoval, svoje žive dni boš ostal tepec, v napatje sam sebi in nadlogo tvoji družini.« Toda ta »tepec« leži pokopan v Westminsteru, kamor polagajo samo največje moze Anglije.

Slavni pisatelj Oliver Goldsmith, avtor svetovno znanega romana »The Vicar of Wakefield«, ki je umrl l. 1774., je bil v šoli najzadnejši, vse ga je zasmehovalo radi njegove velike zatebanosti. Ko je pisal gori omenjeni roman, si je sebe predstavljal, kakršen je bil kot učenec, ko je opisoval Mozesa, neumnega vikarjevega sina, kako je šel na semenj prodajat konja ter ga zamenjal za par zelenih ocal. Toda tudi ko je v Dublinu prejel doktorsko čast, je bil zadnji na listi.

Zanimivo bi bilo zvedeti o takih slučajih pri nas, ki gotovo tudi niso redki.

+ Merjenje morskih valov. Na angleški zahodni obali je neki nemški fotograf z nalašč zato prirejenim fot. aparatom skozi tri mesece meril valove pod kontrolo uradnikov morskooznanstvenega instituta. V močnem viharju je videl včasih 12 metrov visoke valove; navadno pa dosežejo valovi v viharju le 9 metrov. Normalna višina je 2 do 4 metre. Najdaljši val je bil blizu 300 metrov dolg; pri tem so si valovi sledili v razdobjih po 20 sekund.

Narava in ljudje

KOLIKO ANGLEZI POPIJEJO.

V letu 1925. so Angleži popili raznih alkoholnih pijač za 315 milijonov funtov šterlingov ali okroglo osemdeset milijard dinarjev, a vendar za en milijon funtov manj kot leta 1924. Za šolstvo, brezposelnost, starostno zavarovanje, zdravstvo, za vdove in sirote, pokojnine itd. je v istem času Anglija izdala 307 milijonov funtov. Toraj še vedno nad dve milijardi dinarjev manj kot pa je bilo izdatkov za alkohol. Sodnijskih postopanj radi pijanosti je bilo v l. 1925 nič manj kot 46 tisoč, med temi 11 tisoč žensk; koliko pa je bilo takih pijančkov, ki so se »izmuznili«! Pri nas ga na litre, tam pa kar na galone, t. j. 4.54 litra. Vina so popili 734 tisoč galonov več kot leta 1924., piva pa zato manj, ker je bilo hladno poletje. Zanimiva bi bila statistika, koliko alkohola pride na glavo na Angleškem, da bi vedeli primerjati z razmerami pri nas.

KORISTNE NADLOGE.

Neko dekletje je svoj čas iz Amerike prineslo seboj v Avstralijo neke vrste kaktus, kateremu so dali ime »bodeča hruška«, ter ga v vrtu vsadila. Ta kaktus se je v teku leta tako razširil, da danes pokriva ozemlje, veliko skoro za polovico Anglije. Na vse načine so ga skušali zatreti, a zaman. Kjer namreč ta kaktus raste, uniči vse drugo rastlinstvo. Sedaj ga posipljejo z arzenikom, nakar se posuši, posušenega pa sežgejo. Iz pepela pridobivajo izvrstno umetno gnojilo.

Domači zajec se je v Avstraliji tako zapodil, da je postal prava nadloga. Toda tudi ta nadloga ima svojo solčno stran. Nič manj kot za 24 milijonov funtov ali 6 milijard dinarjev zajčjih kož izvozi Avstralija vsako leto a tudi zmurnjeno zajče meso ima velikanško vrednost.

Se večja nadloga so kobilice. Otok Ciper je bil že dostikrat opustošen po njih toda tam so jih že zatrli. V južni Afriki pa jih je še ogromno. Preje so pokončane kobilice porabili za kurjo pičo, sedaj pa tudi iz njih napravljajo umetno gnojilo, za kar imajo tovarne v Afriki in na Holandskem. Poleg tega so iznašli, da je mogoče iz kobilic pridobiti olje, katero je uporabno za aeroplane, ker tudi visoko v zraku ne zmurne.

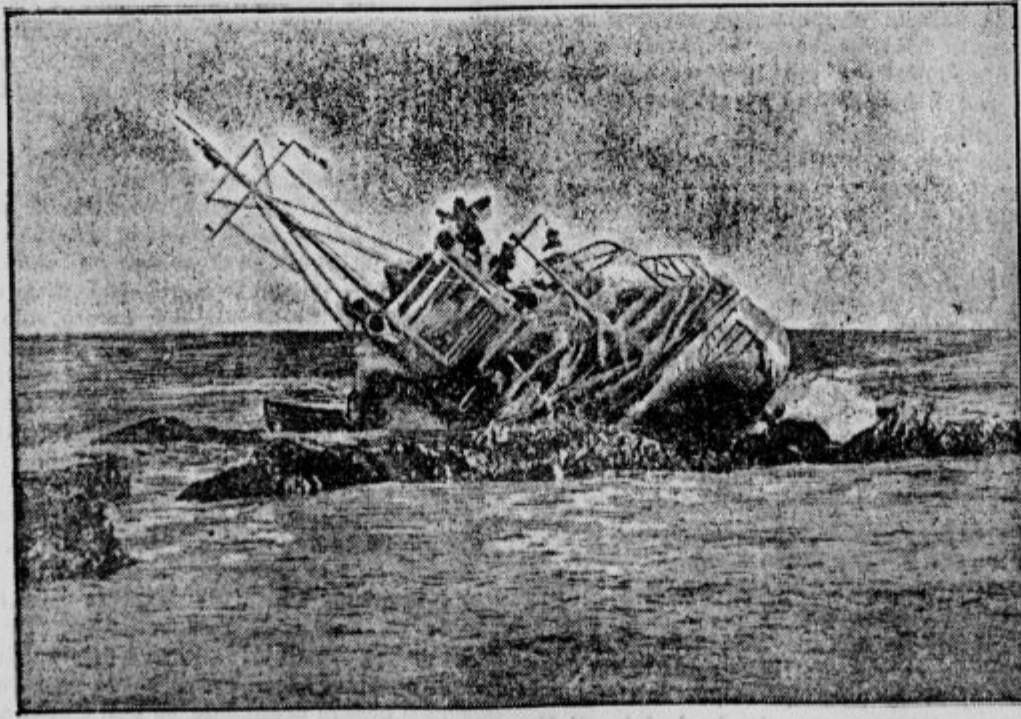
IZUMIRANJE JAKUTOV.

Člani ruske ekspedicije, ki se je koncem februarja vrnila iz Vzhodne Sibirije v Leningrad, pripovedujejo strašne podrobnosti o žalostnem življenju vzhodno-sibirskih plemen. V katastrofalnih razmerah žive posebno Jakuti. Nimajo zadosti hrane, a razen tega divjajo tam še razne težke bolezni. Jakutske žene so skoraj brez izjeme jetične. Večina dojenčkov umira, ker jih bolne matere ne morejo hraniti. Neverjetno veliko je bolnikov, ki imajo trahom. Zelo veliko je slepcev, a napol slepi ljudje so vsakdanja prikazen. Zdravstveno stanje Jakutov je vsak dan slabše in če ne pride v najkrajšem času potrebna pomoč, bodo marsikje popolnoma izumrli. — Tudi živini Jakutov razne bolezni ne prizanašajo. Od raznih nalezljivih boleznih pogine na tisoče in tisoče glav. Precejšen del rogateg živine je okužen tudi s tuberkulozo.

ŽIVČEVJE IN DELO.

Pri delu, tu pride v poštev seveda samo duševno delo, delujejo izključno le možgani, ki kot del živčevja vplivajo tudi na ostale živce. Ker so živci oni organ telesa, ki nam dela dobro ali slabo razpoložene, se čutimo po težkem duševnem delu, kjer so se udeleževali izključno le živci, tudi telesno tako oslabei, da nam vse odpove. Predpisovale so se že različne norme, kako naj se človek ravna pri delu, kako in kdaj naj počiva, da si bo ohranil tem več moči za delo, ne da bi pri tem telesno oslabei. Kot najboljši se je izkazal predlog zdravnika neurologa dr. Dornblütha, ki priporoča, da naj se človek pri težkem duševnem delu po vsakih 40—50 minutah vsaj za 10 minut odpočije. Tako je v stanu cel dan delati, ne da bi se kaj izmučil, ako seveda upoštevamo tudi prosti čas pri jedi. Za zelo težka duševna dela predlaga, naj bi se celo vsakih 30 minut počivalo, da si človek pridobi novih moči. Za odpočitek zadostuje, da se človek vleže in se znebi popolnoma vseh misli, ki se tičejo njegovega dela. Ako se kdo ne ravna po tem, se drugo polovico dneva čuti že duševno utrujenega in proti večeru končno popolnoma obnemore. Kot primer navaja dr. Dornblüth nekega veleindustrijskega, ki se je vsak dan dopoldne tako zmučil, da ostali dan ni bil več za delo. Takoj zjutraj je dobival pošto, ki jo je hotel vedno takoj pregledati brez vsakega odmora. To delo, ki je bilo izredno naporno, je trajalo nepretrgoma tri ure. Nato je šel pregledovat svoje lokale v tovarni, popoldne pa je imel navadno seje in konferenec. Čeravno je zadnje dvojje lahko delo, ki človeka večkrat osveži, je vendar tega industrijskega težilo to kot najbolj naporno delo. Ko je začel po zdravnikovem nasvetu že dopoldne delati potrebne odmore med težkim delom, je kmalu opazil, da je ostal skozi cel dan svež in čil, čeravno je v enem dnevu ravno toliko napravil kot prej ali pa še več. Le na tak način se je po dolgih letih duševnega dela obvaroval živčnih boleznih.

Poravnajte naročnino!

Amerikanska ladja za obrežno službo, ki je nedavno tega zavozila na sipino daleč proč od človeških naselbin. Moštvo se je moglo rešiti le po požrtvovalnosti mornarje, ki je bos orebredel ledeno mrzlo vodo in orlikciaci pomoč iz najbližje vasi, kamor je bil odšel oče.

Specialna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev **LUDOVIK BARAGA** Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/1
Telefon stev. 950

Členim čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

Trgovina z železino
Breznik & Fritsch
Ljubljana, Stritarjeva ul.
nudi po najnižjih cenah
vse železniško blago.

iv. **Bruncić & Fr. Rebernik**
Pleskarja in tesarja
Ljubljana, Kotnikova ul.

iv. **BUZZOLINI**
trgovina z delikatami
LJUBLJANA
Lingarjeva ul. 1

FRANC DOLINAR
parna pekarna
Ljubljana
Pred školjo in Poljanska cesta 19

Okodna trgovina
J. Eger
Ljubljana, Sv. Petra c. 2

IVAN JAVORNIK
mesar
Ljubljana, Domobranska c. 7
Stojnica poleg Zmajkega mostu

Franc Hitti
zaloga vsakovrstnih
poljedelskih strojev
Ljubljana, Martincova cesta 2

Angeloslav Krastnik
manufakturna trgovina
Ljubljana, Borlovska c. 8

Franc Jenko
tvernica orgelj in harmoniev
Guncje 28 p. št. Vid n. Ljubljano

Prodajalna K. T. D.
(M. Ničman)
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2

„Jugometalija“ P. Z. I. O. Z.
Industrija pločevinskih izdelkov
Ljubljana
Kolodvorska ulica 18

Stanko Kešlin
brivski salon
Ljubljana
Kopitarjeva ulica št. 1, nasproti
Jugoslovanske tiskarne

TEOD. KORN
kloparsko in instalacijsko podjetje
Ljubljana
Poljanska cesta št. 8

Ivan Križnar
krovec
Ljubljana
Hrenova ulica št. 9

Jakob Kavčič
parna pekarna
Ljubljana, Gradišče 5
Podruž.: Prešernova 14

Franc Jager
tapetnik
Kolodvorska ulica 28

Deželna lekarna
pri **Mr. ph. M. Leustek**
Ljubljana, Resljeva cesta 1

FRANC LEVEC
mesar rovejega mesa
Ljubljana
Vik Zmajkega mostu, blizu Jugoslovanske tiskarne

Martinc, Černe & Komp.
dr. z o. z., plekarska in
črkoslik. tvrdka, LJUB
LJANA, Igriška ul. 6

Jugoslovanska knjigarna
Ljubljana, Pred školjo

Josip Musar
mesar, LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 61
in Šolski drevored

Oražem & Jančar
pohištvena ličarja in
pleskarja
Ljubljana, Breg

JOSIP OLUP
trgovina manufakture in oblik
Ljubljana, Stari trg 2
(na vogalu)

K. Pečenko
trgovina vseh vrst uanj
in čevljarjskih potrebščin
Ljubljana, Sv. Petra cesta 13

PRISTOU & BRICELJ
črkoslikarja, Ljubljana
Aleksandrova c. 1
Telef. 908 Ustan. 1903

Rudolf Radovan
tapetnik in dekorater
LJUBLJANA
Krekov trg 7

Franc Rezar
mesar
Pogačarjev trg

Josip Satran
specerijska trgovina
LJUBLJANA
Šolski drev. 4 (Semešiča)

Oroslav Slapar
krojač
Nizke cene.
Ravnikarjeva ul. 18

Klobuke, perilo, kravate, dežnike, palice,
dežne plašče, telovadne potrebščine itd. kupite
najceneje
pri „**AMERIKANCU**“, Ljubljana, Stari trg 10

Stefan Speletic
sební slikar
Ljubljana, Rimska cesta 16

Pavel Sterle
AUTOTAKSI
Ljubljana, Poljanska cesta 3
Telefon 942

LEOPOLD SEGA
Jermenar
Ljubljana, Poljanska c. 99

VIKTOR ŠOBER
trgovina s špacer., ko-
lonij. in meš. blagom
Ljubljana
Sv. Jakoba trg št. 4

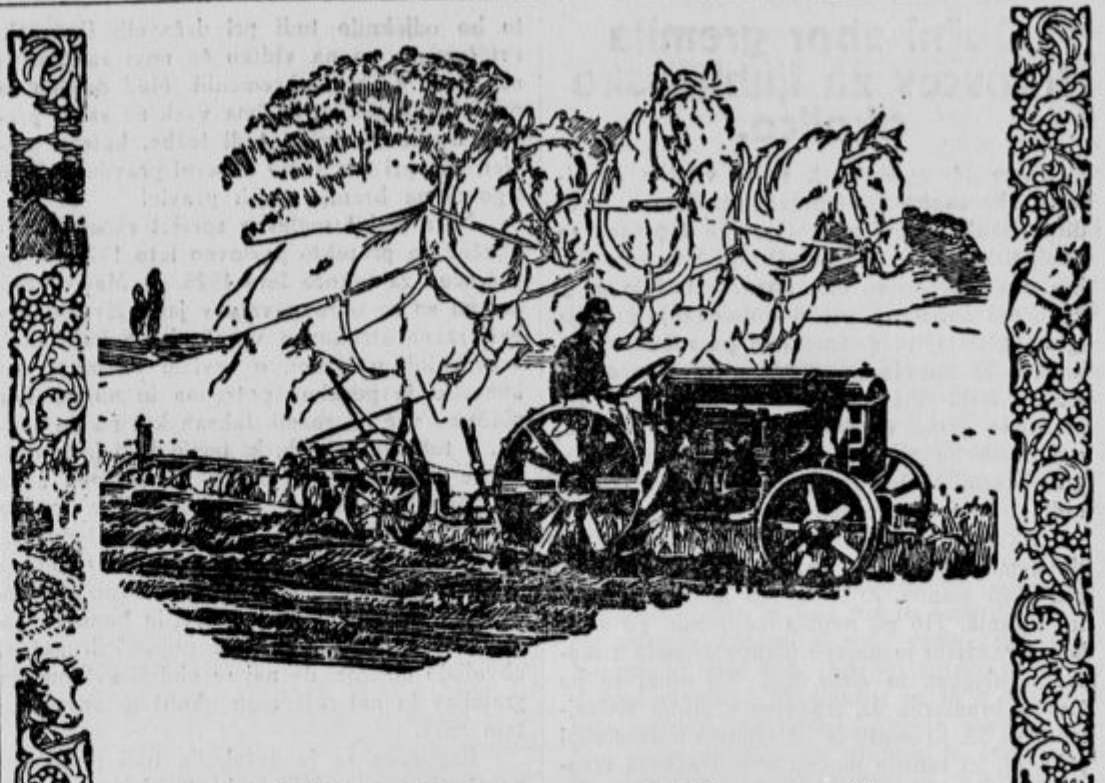
JAKOB TERČEK
pekarija
LJUBLJANA, Breg 4

A. Trink & J. Bernik
stavbno in pohištveno
mizarstvo, Ljubljana.
Linhartova ul. 8

I. Vižintin
izvršuje vsakovrstna
zidarska dela
Ljubljana Močnina ul. 13

Peter Žitnik
splošno kleparstvo
LJUBLJANA
Poljanska cesta 31

Knjigoveznica N. T. D.
Ljubljana
Kopitarjeva ulica 6

Kmetje, porabite vaš denar čim koristnejše!

S Fordsonom zmanjšate proiz-
vajalne stroške
za po ovico

Fordson-Traktor lahko vrši delo od 6
konjev in dovrši to delo v polovici časa in
za polovico stroškov. Fordson-traktor po-
troši najmanjše količine najcenejše kurjave
in to samo, kadar dela. Vaši konji pa rabijo
hrano tudi tedaj, ko ne delajo.

S Fordson-traktorjem ki se prodaja po
zelo nizkih cenah, lahko proritete hektar v
štirih urah, osem hektarjev pa dnevno lahke
pokosite. Fordson-traktor vam vleče razun
tega vsak drugi gospodarski stroj.

Traktor se lahko v kmetijstvu uporablja
kot stalen stroj za najrazličnejša dela,
kakor mlatanje, vejanje, vezanje snopov in
za druga slična dela.

Ne opustite torej prilike in zahtevajte pri
prvem zastopniku Fordovih strojev da vam
brez stroškov pokaže kako ti stroji delu-
jejo. Z zadovoljstvom se boste začudili, ko
boste ugledali delo Fordsonovih traktorjev.

Fordson
Fordson proizvod

Ford
Ford Motor Company.

Traktor
Fordson
Din 39.700
franco Rakek
Spememba
cen ri-
držana

Obiščite še danes enega naših mnogoštevilnih zastopnikov v deželi.

Iščem **MOJSTRA**
ki zna montirati žago-
venecijanko in bo stopil
v delo na žagi. Oskrbo-
vati bi moral parno loko-
mobilo. - Reflektanti naj
pišejo na naslov: Milan
TONTIC, Sanski Most -
Bosna. 2545

Postanski
zaslužek

primerno za vsakogar. —
Pojasnila proti zamki za
1 Din. »Propaganda«, re-
klamna družba z o. z.,
Ljubljana - Selenburgova
ulica št. 7/II. 2126

Trgov. pomočnika
železninarja, samo mlaj-
šo, pridno, delavno in v
računstvu perfektno moč
sprejme trgovina meša-
nega blaga v mestu na
deželi. — Ponudbe na
upravo pod št. 2525.

PRIKROJEVALKO
za moško in damsko,
fino in priprosto perilo
iščem. Ponudbe z naved-
bo dosedanjih služb in
plače pod št. 2526 na
upravo »Slovenca«.

Poravnajte naročnino!

Prodaj rabljeno, pocink.
bodečo žico.
Naslov pove uprava lista
pod številko 2574.

Napredaj v Novem mestu
ENODRUŽ. HISA
(pritlična), v dobrem sta-
nju. — Naslov se izve v
upravi lista pod št. 2570.

Prodaj 2 A.-ž. panja
z izdelanim satjem. Po-
izve se: **Dravje št. 28.**

DOŠLO! DOŠLO!
VRTNICE, DALJE,
gladiole ravnokar došle
v različnih barvah. Lepo-
tično grmovje, sadike
cvetlic in zelenjadi pri-
poročam Ivan Šimene, vrt-
nar, Ljublj., Gradišče 12.

Kuharico
samostojno in pridno, z
dobrimi spričevali, sred-
njih let, in

SLUŽKINJO ZA VSE
sprejme s 1. majem večja
trgovska hiša v mestu na
deželi. Ponudbe z nav-
edbo dosedanjih služb
in starosti na upravo
lista pod št. 2524.

DELIKATESNA TRGOVINA
dobro idoča, v strogem
centrumu Zagreba, radi
rodbinskih razmer zelo
ugodno napredaj. Cenj.
ponudbe na S. Kokanović
Zagreb, Cvetna ulica 21.

L. MIKUŠ
LJUBLJANA, MESTNI TRG 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic
Stari dežniki se nanovo preoblečejo

Konkurzna masa
tekstilnega trgovca v Ljubljani in Mariboru
prodaja že iztožene terjatve
proti raznim manjšim dolžnikom v glav-
ničnem znesku cirka Din 90.000.—. —
Reflektanti dobe podatke pri
odvetniku dr. IVO BENKOVIČU
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 6
kot upravitelju konkurzne mase. 2571

Naša blaga soproga, mati, babica,
sestra, teta itd., gospa
Ivana Beg roj. Praprotnik
mestna učiteljica v pok.
nas je danes dne 15. aprila ob 1. uri
popoldne, prevedena s tolažili sv. vere,
po večletnem trpljenju za vedno zapu-
stila. — Pogreb nepozabne pokojnice se
vrši v soboto dne 17. aprila 1926 ob
4. uri popoldne iz mrtvašnice Splošne
državne bolnice na pokopališče pri Sv.
Križu.
Prosimo za tiho sožalje.
Viš pri Ljubljani, 15. aprila 1926.
Rodbine: **BEGOVA, PRAPROTNIKOVA,**
PREZLOVA in ZMAVČEVA.

Pridno prodajalko,
veščo tudi nemškega je-
zika, sprejme tvrdka M.
Berdajs, trgovina z meš.
blagom, Maribor. Hrana
in stanovanje v hiši.

KUPIM pletil. stroj
št. 8, širina igel 35 do
45 cm. Ponudbe: profesor
Fr. DEVETAK, gimnazija
v P. ju. 2556

Trgovski lokal
s stanovanjem SE IŠČE
na prometnem kraju za
takoj. Prevzame se tudi
dobro idoča TRGOVINA
v najem. — Dopisi pod
šifro: »Eksistenca« 2567
upravi »Slovenca«.

DRVA - ČEBIN
Wollova ulica 1/II. - Telefon 26

SMREKOVE in JELOVE HLODE
4—6 m dolge, kupimo.
Ponudbe franko Vrhnika
na Konzervno tovarno
»Globus« d. d., Vrhnika.

Organist in cerkvenik
dobi službo v župniji
PREZGANJE pri Litiji.
Vsakovrstno
zlatu kupuje
po najvišjih cenah
berne, juvelir, Ljubljana
Wollova ulica št. 3

DRVA - ČEBIN
Wollova ulica 1/II. - Telefon 26

SMREKOVE in JELOVE HLODE
4—6 m dolge, kupimo.
Ponudbe franko Vrhnika
na Konzervno tovarno
»Globus« d. d., Vrhnika.

**NAČELSTVO IN NADZORSTVO »HRANILNICE IN POSO-
JILNICE« V FARI PRI KOSTELU** javlja žalno vest, da je nje
dolgoletni načelnik, prečastit gospod
Alozij Češarek
župnik
danes zjutraj zatisnil trudne zemске oči v 61. letu svoje dobe,
previden s sv. zakramenti za umirajoče.
Pogreb prebлага rajnika bo v soboto, 17. aprila 1926 ob
10. uri dopoldne.
Ohranimo pokojnika v trajnem spominu!
FARA PRI KOSTELU, dne 15. aprila 1926.

Po volji Vsemogočnega je bil danes zjutraj ob 4. uri poklican
po večno plačilo prečastiti gospod
Alozij Češarek
župnik, načelnik »Hranilnice in posojilnice« itd.
previden s svetimi zakramenti za umirajoče, v 61. letu svoje dobe.
Zemelske ostanke prebлага pokojnika izročimo materi
zemlji v soboto, dne 17. aprila t. l. ob 10 dopoldne na domačem
pokopališču.
Vse, ki ste poznali rajnega gospoda župnika, prosimo, da se
ga spominjate v molitvi.
V Fari pri Kostelu, dne 15. aprila 1926.
Zalujoče rodbine:
Češarek, Briški, Šega.
Martin Dimnik,
kaplan.

SALAMA
ogrska, na drobno in ve-
liko, v zabojih po netto
25 kg, prodaj Vid Muzko,
trgovec, Maribor, Melje.

ZLATNIKE
plačam 10 kronske po 100
Din in 20 kronske po 200
Din. Množine boljše! —
Naslov: Poštni predal 6,
Prevalje. 2498

V prebrdki boli naznanjamo preža-
lostno vest, da se je naš ljubljani so-
prog. dobri papa, sin, brat, svak in stric,
gospod
Štefan Miholič
kavarnar
danes ob 2 zjutraj, po dolgi in mučni
bolezni, preveden s tolažili svete vere,
mirno preselil v boljše življenje.
Pogreb dragega pokojnika se bo vršil
dne 16. aprila ob 17 pop. iz hiše žalosti,
Sv. Petra cesta 38, na pokopališče k
Sv. Križu. — Priporočamo ga v blag
spomin in molitev.
Ljubljana, dne 15. aprila 1926.
Ana Miholič roj. Ekar, soproga. — Šte-
fanka, Marica, Anica, Zora, Zlata, Štelko
in Milenka, otroci.

Vsemogočnemu je v svojem nedoum-
ljivem sklepu dopadlo, da je poklical k
Sebi našo predboro mamico, staro ma-
mo in taščo, gospo
Marijo Kramer
posestnico in krčmarico
danes ob pol 4 zjutraj, prevedeno s sv.
zakramenti za umirajoče v 72. letu
starosti. — Pogreb blagopokojnice bo v
petek ob pol 4 popoldne na pokopališče
v Trbovljah.
Priporočamo rajno v blag spomin in
molitev.
Trbovlje, dne 14. aprila 1926.
Janko, učitelj, Gustav in Rudolf, sinovi.
Alojzija, hči. — Alojzija, sestra. —
Pavla, Ana in Cilka, sinuhe. — Franci,
Pavlica, Ivanček, Rudolf, Anica, vnuki.